

Polisen

– en presentation

UTGIVARE: **RIKSPOLISSTYRELSEN**

ISBN: **13 978-91-89475-89-2**

DNR: **KA-159-1530/11**

PRODUKTION: **INFORMATIONSENHETEN, RPS, 2011**

GRAFISK FORM & REDIGERING: **TINA DANIELSSON ORD & FORM**

BILDER: **ROBERT BLOMBÄCK, JIMMY GUSTAFSSON, ELISABETH HAMMAMI, LASSE HEIDENBERG, PETER KNUTSON, JÖRGEN KNUTSSON, LOUISE LARSSON, ANDERS LINDELL, JUANLUIS SANCHEZ, KRISTOFFER THESSMAN, PATRICK TRÄGÅRDH, BENNY WILHELMSON, RIKSPOLISSTYRELSEN, SCANPIX: JEPPE GUSTAFSSON, DAN HANSSON, GUNNAR LUNDMARK, JOHAN NILSSON, THOMMY NYHLÉN, FREDRIK SANDBERG, LENNART REHNMAN**

TRYCK: **DANAGÅRD LITHO**

UPPLAGA: **5 000**

Innehåll

FÖRTROENDET – EN FÖRUTSÄTTNING FÖR POLISENS ARBETE.....	11	METODER OCH HJÄLPMEDEL	35
VÄRDEGRUNDEN ÄR UTGÅNGSPUNKTEN.....	13	POLISENS NATIONELLA UTREDNINGSKONCEPT	35
SÅ HÄR STYRS POLISENS ARBETE	15	POLISENS UTREDNINGSSTÖD	37
POLISENS UNDERRÄTTELSEMODELL.....	16	TRAFIKSÄKERHETSKAMEROR	37
LAGAR OCH FÖRORDNINGAR		NATIONELLA TAKTIKER	38
SOM STYR POLISENS ARBETE.....	17	VIKTIGA OMRÅDEN.....	43
ALLMÄNNA HANDLINGAR GER ALLA RÄTT TILL INSYN... 21		MÄNGDBROTT	43
POLISENS HUVUDUPPGIFTER	23	GROV ORGANISERAD BROTTSLIGHET.....	43
BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE.....	24	<i>Underrättelseinformation bestämmer insatserna</i>	44
<i>Kronobergsmodellen</i>	24	BROTT I NÄRA RELATIONER	45
<i>Grannsamverkan</i>	25	MÄNNISKOHANDEL.....	48
<i>Samverkan mot droger i trafiken (SMADIT)</i>	25	UNGDOMSBROTTSLIGHET	48
<i>Metoden Stockholm förebygger</i>		NARKOTIKABROTT.....	49
<i>alkohol- och drogproblem</i>	25	TRAFIKBROTT	51
BROTTSUTREDNING	26	MILJÖBROTT.....	53
<i>Inledning av förundersökning – förhör och</i>		INTERNATIONELLT POLISSAMARBETE	55
<i>dokumentation</i>	27	SAMARBETE INOM EU	55
<i>Särskild kompetens för den fortsatta utredningen</i> ..	28	SCHENGENSAMARBETET	56
<i>Brottsplatsundersökningar</i>	30	EUROPOL	57
<i>Tvångsmedel</i>	31	INTERPOL	57
SERVICE	31	EUROPEISKA POLISAKADEMIN, CEPOL	58
<i>Polisens kontaktcenter – 114 14</i>	31	NORDISKA SAMBANDSMÄN	59
<i>Tillståndsärenden</i>	32	INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE	59
<i>Registerutdrag</i>	33	SVENSKA POLISER I INTERNATIONELL TJÄNST.....	60
<i>Pass och nationellt id-kort</i>	33	POLISENS ORGANISATION	63
		RIKSPOLISSTYRELSEN	63
		<i>Huvudkontoret</i>	64
		<i>Internutredningsverksamheten</i>	64

<i>Personalansvarsnämnden, PAN</i>	65	STATENS KRIMINALTEKNISKA LABORATORIUM, SKL	91
<i>Polisens verksamhetsstöd</i>	65	POLISENS EKONOMI	93
POLISHÖGSKOLAN	66	POLISENS KOMMUNIKATION	97
SÄKERHETSPOLISEN	66	REKRYTERING OCH UTBILDNING	101
RIKSKRIMINALPOLISEN	69	POLISUTBILDNINGEN	101
<i>Grov organiserad brottslighet</i>	70	<i>Rekrytering</i>	102
<i>Gärningsmannaprofilgruppen</i>	71	VIDAREUTBILDNINGAR	102
<i>Riksmordkommissionen</i>	71	ANSTÄLLNINGAR OCH ARBETSMILJÖ	105
<i>IT-brottssektionen</i>	72	ANSTÄLLNINGAR	105
<i>Finanspolisen</i>	72	<i>Tillsvidareanställning</i>	105
<i>Nationella insatsstyrkan</i>	72	<i>Anställning med lönebidrag</i>	105
<i>Polisflyget</i>	73	<i>Förordnande</i>	105
POLISMYNDIGHETERNA	75	ARBETSMILJÖ	105
POLISSTYRELSENA	75	FRISKVÅRD	106
NÄRPOLISEN	77	LÖNEBILDNING	107
<i>Lokal samverkan</i>	77	CENTRALA AVTAL	107
INGRIPANDEVERKSAMHET	79	LOKALA AVTAL	107
<i>Vakthavande befäl</i>	79	LOKAL-LOKALA AVTAL	108
<i>Inre och yttre befäl</i>	79	ORDLISTA	110
SPECIALKOMPETENSER	82		
<i>Bombtekniker</i>	82		
<i>Hundförare</i>	83		
<i>Kriminaltekniker</i>	83		
<i>Nationella förstärkningsorganisationen, NFO</i>	87		
<i>Piketen</i>	87		
<i>Polisrytteriet</i>	88		
<i>Sjöpolisen</i>	88		
<i>Trafikpolisen</i>	88		

Förord

I DIN HAND håller du en presentation av Polisens uppdrag, kompetenser och hur vi är organiserade. Skriften syftar till att på ett överskådligt sätt ge kunskap om svensk polis.

Polisens uppdrag är att öka tryggheten och minska brottsligheten. Polisen ska vara synlig och närvarande i människors vardag.

Vårt arbete är mångfacetterat. Vi förebygger och utreder brott. Vi arbetar för en säkrare trafik och vi utfärdar pass. Vi skyddar landets förtroendevalda och håller ordning vid stora publika arrangemang. Vi hjälper människor vid olyckor och arbetar utomlands på FN:s uppdrag. I denna skrift vill vi beskriva hur vi arbetar och är organiserade för att lösa dessa och alla andra arbetsuppgifter.

Inom Polisen finns en lång rad yrkesgrupper: poliser med olika kompetenser, tekniker, it-expert, ekonomer, forensiker, administratörer, receptionister och många fler. Alla samverkar vi för att lösa vårt gemensamma uppdrag.

Vill du veta mer efter att ha läst skriften, är du varmt välkommen att ta kontakt med din närmaste polismyndighet eller besöka www.polisen.se

BENGT SVENSON
rikspolischef
Rikspolisstyrelsen

Förtroendet – en förutsättning för Polisens arbete

EN FÖRUTSÄTTNING för att Polisen ska kunna utföra sitt uppdrag – att öka tryggheten och minska brottsligheten – är att människor har förtroende för Polisen.

Flera mätningar visar att människor har ett högt förtroende för Polisen och att det har ökat. Polisen är en av de samhällsinstitutioner som människor har absolut störst förtroende för.

Även den upplevda tryggheten har ökat under flera år. I Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsmätning för 2010 uppgav 85 procent av befolkningen att de känner sig trygga när de går ut kvällstid i sitt bostadsområde. År 2006 var motsvarande siffra 79 procent.

Människors bild av Polisen grundar sig både på egna erfarenheter och på hur Polisen skildras i medier.

Viktiga faktorer som bidrar till ett högt förtroende för Polisen är bemötandet vid personlig kontakt samt att människor anser att Polisen genom sitt arbete bidrar till att skapa trygghet i samhället. ♦

Värdegrunden är utgångspunkten

ALLT POLISARBETE PÅVERKAR människors bild av Polisen. I mötet med allmänheten är det därför viktigt att alla polisanställda har en gemensam utgångspunkt för dialog om attityder och värderingar. Polisens värdegrund togs fram i ett gemensamt arbete under åren 2009–2010 där närmare 20 000 polisanställda aktivt deltog. Värdegrunden lyder:

Polisens uppdrag är att öka tryggheten och minska brottsligheten. Vi genomför vårt uppdrag professionellt och skapar förtroende genom att vara:

- *Engagerade – med ansvar och respekt.
Vi tar ansvar för vår uppgift och värnar om
allas lika värde.*
- *Effektiva – för resultat och utveckling.
Vi är fokuserade på resultat, samarbete och
ständig utveckling.*
- *Tillgängliga – för allmänheten och för varandra.
Vi är hjälpsamma, flexibla och stödjande. ♦*

Polisförordningen (1998:1558)

4 kap. Skyldigheter i anställningen

Uppträdande

1§ Anställda inom polisen skall i arbetet uppträda på ett sätt som inger förtroende och aktning. De skall uppträda hövligt, hänsynsfullt och med fasthet samt iaktta självbehärskning och undvika vad som kan uppfattas som utslag av ovänlighet eller småaktighet.

Polisen

Så här styrs Polisens arbete

UTÖVER GÄLLANDE LAGAR och förordningar styrs Polisens verksamhet huvudsakligen av tre styrdokument från regeringen: budgetpropositionen, regleringsbrevet och den ekonomiska vårpropositionen.

I budgetpropositionen föreslår regeringen övergripande mål och inriktning samt anslagstilldelning till verksamheten. Budgetpropositionen beslutas sedan av riksdagen.

I regleringsbrevet för Polisen beskrivs hur Polisens verksamhet ska bedrivas under det kommande året i form av uppdrag och återrapporteringskrav. I regleringsbrevet finns besked om hur anslagstilldelningen ser ut i enlighet med riksdagens beslut om budgetpropositionen kompletterat med eventuella finansiella villkor. Regeringen beslutar om regleringsbrev i mitten av december varje år.

I dokumentet *Rikspolischefens inriktning* redovisar rikspolischefen sin syn på Polisens uppdrag och hur det ska genomföras. Tillsammans med regleringsbrevet, budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen, utgör dessa dokument grunden för *planeringsförutsättningarna*.

I planeringsförutsättningarna fastställs medelsfördelningen för polisorganisationen för den kommande treårsperioden. Rikspolisstyrelsen beskriver där förutsättningar för verksamheten och fastställer, i samråd med polismyndigheterna, nationella och myndighetsvisa mål för ett antal prioriterade områden inom verksamheten. Polismyndigheterna utvecklar sedan egna *verksamhetsplaner* och planerar sitt lokala arbete.

Polisens underrättelsemodell

Grunden för all planerad polisverksamhet är Polisens underrättelsemodell, PUM. Modellen används för att leda och styra den polisiära verksamheten så att polisens aktiviteter mot brott, ordningsstörningar och otrygghet har rätt utformning, kommer vid rätt tidpunkt och sätts in med rätt resurs. Varje polismyndighet har upprättat två ledningsgrupper, som arbetar med olika tidsperspektiv. Den strategiska ledningsgruppen ser på utvecklingen på två till fem års sikt och den operativa har ett perspektiv på tre till sex månader.

Underrättelseledd polisverksamhet är en modell för ledning och styrning av all polisverksamhet där beslut om inriktning, prioritering och genomförande av polisverksamhet baseras på underrättelser och annan relevant kunskap. Modellen är en förutsättning för att prioritera och genomföra planlagd polisverksamhet.

Den strategiska ledningsgruppen beslutar om inriktningen för polismyndigheten. Underrättelser ligger till grund för inriktningsbeslut. Dessa inriktningsbeslut omsätts sedan av den operativa ledningsgruppen till handlingsplaner som är styrande för all planlagd polisverksamhet under de kommande tre till sex månaderna. Därigenom skapas konkreta och mätbara mål för den planlagda polisverksamheten på operativ nivå. Handlingsplanen följs fortlöpande upp och revideras vid behov.

Lagar och förordningar som styr Polisens arbete

De lagar och förordningar som i huvudsak styr Polisens arbete är:

Förvaltningslagen (1986:223)

Lagen innehåller bestämmelser om hur en myndighet ska handlägga ärenden, serviceskyldighet, samarbete mellan myndigheter med mera.

Polislagen (1984:387)

Lagen tar bland annat upp polisens uppgifter och hur samverkan med andra myndigheter ska ske. Den reglerar dessutom vissa polisiära befogenheter.

Polisförordningen (1998:1558)

Polisförordningen innehåller bland annat bestämmelser om polismyndigheternas organisation och uppgifter samt de anställdas skyldigheter i anställningen.

Polisdatalagen (1998:622)

Lagen reglerar polisens behandling av personuppgifter. Den reglerar också att Polisen får ha ett kriminalunderrättelseregister och ett dna-register. En ny polisdatalag (2010:361) träder i kraft den 1 mars 2012.

Förordning (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen

Förordningen innehåller bestämmelser om Rikspolisstyrelsens

Vill du
veta mer?
Se

www.riksdagen.sellagar

uppdrag och skyldigheter. Av förordningen framgår att Rikspolisstyrelsen är Polisens centrala förvaltningsmyndighet med ansvar för bland annat samordning och tillsyn av Polisen. Här regleras också vilka verksamheter som ingår i Rikspolisstyrelsen samt vilka tjänstemän som tillsätts av regeringen respektive Rikspolisstyrelsen. I förordningen regleras också i vilka fall Rikspolisstyrelsen får bedriva och leda operativ polisverksamhet.

Polisutbildningsförordningen (1999:740)

Förordningen behandlar bland annat polisutbildningens omfattning.

Myndighetsförordningen (2007:515)

I förordningen finns vissa grundläggande bestämmelser för förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Förordningen reglerar bland annat myndigheternas ledningsformer och myndighetsledningens ansvar och uppgifter.

Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Förordningen säger att den eller de som ansvarar för verksamheten inför regeringen ska ha ansvaret för att utforma den interna styrning och kontroll som krävs för att kontrollera verksamheten. Det är myndighetsledningens ansvar att se till att verksamheten bedrivs så att de mål som fastställs av regeringen uppnås och att verksamheten bedrivs författningsenligt, effektivt, med god hushållning av statens medel och att den redovisas på ett tillförlitligt sätt.

“Mitt arbete som jurist”

Jag är jurist och antogs till den dåvarande polischefsutbildningen 1987. Under den treåriga utbildningen fick vi – förutom en polisutbildning – tjänstgöra vid tingsrätt, åklagarmyndighet, länsstyrelse och länsrätt. Efter avslutad utbildning fick jag en tjänst som polisintendent.

I dag arbetar jag i huvudsak med myndighetsövergripande uppgifter. Det kan vara allt från att informera nyanställda poliser om vad man ska tänka på när det gäller användandet av sociala medier till att besvara remisser.

Jag är polismyndighetens kontaktperson i ärenden om anmälningar mot polisanställda och företrar dessa inför polisstyrelsen. En ärendegrupp som ökat markant på senare år är begäran från allmänhet och journalister om att få ta del av olika ärenden som handläggs vid myndigheten.

Polismyndighetens arbete med internkontroll är också en arbetsuppgift och jag har deltagit i en av Rikspolisstyrelsens inspektionsgrupper. Det förekommer inte heller så sällan att enskilda personer tycker att Polisen borde ersätta uppkomna skador, till exempel till följd av en husrannsakan. De kan då rikta ett skadeståndskrav gentemot Polisen. Det är då min uppgift att utreda vad som

**INGEGERD
NILSSON RAMM,**
jurist,
Polismyndigheten
i Norrbotten

”

har hänt och skriva ett yttrande till Rikspolisstyrelsen som beslutar om ersättning ska betalas ut eller inte. Vidare kvalitetssäkrar jag myndighetens tjänsteföreskrifter och andra dokument och handlägger ärenden om bisysslor.

En del av mina arbetsuppgifter är också att vara ett juridiskt stöd inom myndigheten. Polisen får också mycket frågor från allmänheten, via telefon och e-post. Alla frågeställningar kanske inte är särskilt polisiära men man vänder sig ändå till oss och vi försöker så gott vi kan att ge ett svar eller lotsa vidare till någon annan myndighet.

En arbetsdag hos polisen är således mycket varierande! ♦

Allmänna handlingar ger alla rätt till insyn

VARJE MEDBORGARE HAR efter begäran rätt att få ta del av allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess. Detta är reglerat i tryckfrihetsförordningen.

En handling är allmän när den har kommit in till eller upprättats av en myndighet och förvaras där.

En begäran om att få ta del av handlingar ska alltid hanteras skyndsamt. Polismyndigheten är skyldig att göra en bedömning av om handlingarna omfattas av sekretess. Om handlingen bedöms vara offentlig har allmänheten rätt att läsa den på plats eller få en kopia.

En polismyndighet är skyldig att hålla god ordning på sina arkivhandlingar, både de digitala och pappershandlingarna.

Varje polismyndighet har egna arkiv för förvaring av sina allmänna handlingar.

"Mitt arbete som arkivarie"

Polismyndigheterna måste hålla god ordning på sina handlingar, både pappershandlingarna och de digitala. God ordning är en förutsättning för att den egna informationsförsörjningen ska fungera väl, och för att allmänheten ska kunna utnyttja möjligheten till insyn.

De flesta polismyndigheter har en arkivarie (vissa har flera) som arbetar både strategiskt och praktiskt med arkivfrågor. I vårt strategiska arbete kan ingå till exempel att planera hur videoinspelade

Om handlingen bedöms vara offentlig har allmänheten rätt att läsa den på plats eller få en kopia.

MAGNUS HJÄRTSTRÖM,
arkivarie,
Polismyndigheten
i Uppsala län

”

förhör med barn ska hållas läsbara över tid. Det praktiska arbetet består bland annat av att uppdatera den arkivredovisning som varje myndighet måste ha. Vi söker också fram handlingar som medborgare vill läsa, eller medarbetare behöver i tjänsten.

Just blandningen mellan strategitänkande och konkret, handfast arbete ser jag som en av fördelarna med yrket. Den strategiska delen ökar, mycket tack vare att digitaliseringen av Polisens ärendehantering äntligen har tagit rejäl fart, vilket också kräver ny kompetens och nya arbetsmetoder. Arkivarier har numera ofta systemvetenskap i sin högskoleexamen.

Arkivariens fokus är alltid att dokumentationen ska vara sökbar och tillgänglig – nu och för kommande generationer. ♦

Polisens huvuduppgifter

POLISENS UPPDRAG ÄR ATT minska brottsligheten och öka tryggheten. Verksamheten har sin grund i 2 § polislagen (1984:387).

Till polisens uppgifter hör att:

- 1** förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten,
- 2** övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat,
- 3** bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal,
- 4** lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådant bistånd lämpligen kan ges av polisen,
- 5** fullgöra den verksamhet som ankommer på polisen enligt särskilda bestämmelser.

Polisens verksamhet delas in i brottsförebyggande arbete, brottsutredande arbete och service.

En framgångsrik brottsförebyggande verksamhet kräver att polisen är synlig och tillgänglig.

Brottsförebyggande arbete

Brottsförebyggande arbete är den verksamhet som Polisen bedriver i syfte att förebygga och förhindra att brott begås. Därför arbetar polisen med och planlägger sitt arbete utifrån problemanalyser och underrättelser. Utifrån inriktningsbeslut planeras och prioriteras polisens resurser så att de används på sådana tider och platser så att en brottsförebyggande effekt uppnås. En framgångsrik brottsförebyggande verksamhet kräver att polisen är synlig och tillgänglig i samhället samt att arbetet bedrivs effektivt och med en lokal förankring.

Det brottsförebyggande arbetet är ett gemensamt ansvar för hela samhället. Därför samverkar Polisen med andra institutioner och myndigheter. Många polismyndigheter har de senaste åren tecknat samverkansavtal med enskilda kommuner om samverkan i det brottsförebyggande arbetet. En annan form för samarbete är de lokala brottsförebyggande råden. Rikspolisstyrelsen har i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting samt Brottsförebyggande rådet skapat en handbok för samverkan, *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*.

Polisen använder metoder som genom uppföljning och utvärdering anses vara bevisat effektiva. Polisen arbetar kontinuerligt med att identifiera, kvalitetssäkra och nationellt sprida effektiva brottsförebyggande metoder. Nedan ges några exempel.

Kronobergsmodellen

Kronobergsmodellen bygger på att polisen ingriper snabbt och effektivt när det gäller alkohol och ungdomar. Kronobergs-

modellen minskar effektivt brottsligheten bland unga, främst misshandel och skadegörelse. Denna brottslighet är starkt kopplad till alkohol och det är därför viktigt att minska ungdomars tillgång till alkohol.

Grannsamverkan

Grannsamverkan är en brottsförebyggande metod som bygger på att de boende hjälps åt att hålla uppsikt över närområdet och varandras bostäder. Polisen bidrar med utbildning och informationsmaterial om hur man bedriver Grannsamverkan. Grannsamverkan syftar till att öka risken för upptäckt för potentiella gärningspersoner som rör sig i området. En väl genomförd grannsamverkan kan göra att färre brott begås i ett område.

Samverkan mot droger i trafiken (SMADIT)

När polisen påträffar och rapporterar en alkohol- eller drogpåverkad förare får föraren samtidigt ett erbjudande om samtal med beroendevård eller socialtjänst. Metoden är ett sätt att minska antalet alkohol- och drogpåverkade i trafiken. Den är också ett exempel på brottsförebyggande arbete som initieras när en person ertappas med att begå ett brott.

Metoden Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem

Metoden *Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem* (STAD) syftar till att minska alkoholrelaterat våld i krog- och restaurangmiljö. Metoden går ut på att utbilda krogpersonal i ansvarsfull alkoholservice (ingen servering till ungdomar

under 18 år eller till märkbart påverkade gäster) och konflikthantering i kombination med tillsynsverksamhet. Arbetet är en samverkan mellan restaurangbransch, kommun och polis. Metoden utvecklades i Stockholm men används i dag av polismyndigheter i hela Sverige.

Brottsutredning

När polis eller åklagare får kunskap om att ett brott som faller under allmänt åtal har begåtts ska en förundersökning inledas, om det inte är uppenbart att brottet inte går att utreda.

En förundersökning berör ofta flera myndigheter inom rättsväsendet och ställer krav på ett nära samarbete. Ett bra informationsutbyte mellan myndigheterna är därför av stor betydelse för att verksamheten ska kunna bedrivas effektivt och för att enskilda ärenden ska handläggas med den skyndsamhet som lagen kräver.

Förenklat sett sker följande:

- Polisen tar emot och registrerar en anmälan.
- Polis eller åklagare beslutar om en förundersökning ska inledas eller ej.
- En förundersökning kan avslutas hos polisen genom att utredningen läggs ner utan att brottet klaras upp eller genom att den redovisas till åklagare.
- Åklagaren beslutar att väcka åtal alternativt att utfärda böter eller villkorlig dom genom ett strafföreläggande. Åklagaren kan också besluta om att lägga ner utredningen.
- Om åtal väcks går ärendet vidare till domstol.

- Kriminalvård och andra myndigheter verkställer påföljd om den misstänkte fälls.

Inledning av förundersökning – förhör och dokumentation

En förundersökning inleds ofta med att polisen håller förhör med den eller de som kan tänkas ha uppgifter om brottet.

I vissa fall övertar en åklagare förundersökningsledningen från polisen. Det är dock fortfarande polisen som genomför utredningen, men utifrån åklagarens direktiv. Enklare brott, till exempel brott mot knivlagen och snatteri, försöker polisen utreda färdigt direkt på plats. Om polis kallats till en brottsplats där en misstänkt, målsägaren eller vittnen finns kvar hålls ofta de inledande förhören redan där. Vid en fortsatt utredning hålls ytterligare förhör och andra åtgärder vidtas som krävs för att brottet ska kunna klaras upp.

Förhör kan hållas både av poliser och civilanställd personal som genomgått förhørsutbildning. Förhör med barn ställer särskilda krav på förhørsledarnas kompetens och de lokaler där förhören hålls. En ambition är också att barn inte ska förhöras mer än en gång.

Normalt är det den som håller förhöret, som också skriver ut det. Ett undantag utgörs av så kallade dialogförhör, som skrivs ut av civilanställd personal. Vid grova brott, brott mot barn och vid internutredningar skrivs förhöret ut i sin helhet. Detta är en grannliga uppgift, tvekan eller känslotvingingar ska framgå av det utskrivna förhöret.

En av de första uppgifterna som vidtas inom en förundersök-

**ANNA-LENA
LETTERHALL,**
kriminalinspektör
familje- och relations-
våldsenheten,
Polismyndigheten
i Västmanlands län

ning är att säkra spår innan dessa går förlorade. I de flesta situationer genomför de poliser som kommer till brottsplatsen spårsäkring av fingeravtryck och dna-spår. I vissa fall används dock lokala brottsplatsundersökare för att utföra brottsplatsundersökningar.

Särskild kompetens för den fortsatta utredningen

Många polisutredningar är komplexa och kräver olika kompetenser, till exempel kriminaltekniker och analytiker. Många utredare är också inriktade mot en viss kategori av ärenden, till exempel it-brott, brott mot barn eller grova narkotikabrott. Även extern kompetens, till exempel rättsläkare, används i utredningsarbetet.

“Mitt arbete som barnutredare”

Jag arbetar sedan sex år som barnutredare på familje- och relationsvåldsenheten i Västerås. För att få hålla förhör med barn ska förhørsledaren ha genomgått och godkänts vid en tvåstegsutbildning i Polishögskolans regi i samarbete med universitetet.

Varje ärende är unikt med sina egna förutsättningar och därför börjar vi med att ha ett samråd på vårt Barnahus, mellan polis, åklagare, socialtjänst, Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och barnläkare.

Ett av de första direktiven från åklagaren är ofta att hålla förhör med barnet. Det är för att skydda barnets berättelse från påverkan från någon vuxen och för att till exempel de mindre eller traumatiserade barnen eller barn med funktionshandikapp har sämre förmåga att minnas.

När vi förhör barn måste vi ha vårdnadshavares tillåtelse eller tillåtelse från en särskild företrädare, som utsetts av tingsrätten, om vårdnadshavare på något sätt är inblandad i ärendet eller inte kan antas ta tillvara barnets rätt i förundersökningen.

De yttre förutsättningarna är viktiga för att barnet ska kunna berätta. Vi begär ju att barn ska berätta om kanske det värsta som hänt i deras liv och det för en främmande vuxen person och inför en videokamera. Då krävs det en lugn och trygg miljö och att barnet har med sig en person som han eller hon kan vara trygg med, som en förälder eller personal från skola eller förskola.

Förhørsledaren måste skapa de förutsättningar som behövs för att barnet ska kunna berätta med egna ord och på ett självupplevt sätt. Förhørsledaren ska ta hänsyn bland annat till barnets ålder, mognad och bakgrund. Han eller hon får inte använda ledande frågor eller föra in suggestioner eftersom barns berättelser är lätta att påverka. Förhørsledaren måste även ha ett neutralt och

”

flexibelt förhållningssätt till det som barnet berättar. Det inspelade förhöret ska sedan tåla att granskas av olika rättsliga instanser, som tings- och hovrätt.

Även om det i många fall är gripande och jobbiga händelser som barnen berättar om så är det ett fantastiskt givande och motiverande arbete.

Kriminaltekniker dokumenterar brottsplatser, säkrar och analyserar spår som blodstänk, hår, vätskor, fibrer, skospår och verktygsspår.

Brottsplatsundersökningar

Vid polismyndigheterna finns lokala brottsplatsundersökare (lokus) som gör mindre omfattande tekniska undersökningar och då oftast i samband med mängdbrott som stölder, skadegörelse och misshandel. De är ofta stationerade vid ett närpolis-

område. Kriminaltekniker arbetar främst med mer komplicerade ärenden och utredningar som mord, dråp, rån, grov misshandel, våldtäkt eller mordbrand. Kriminalteknikerna är som regel placerade centralt i polismyndighetens tekniska rotel.

Kriminaltekniker dokumenterar brottsplatser, säkrar och analyserar spår som blodstänk, hår, vätskor, fibrer, skospår och verktygsspår, se avsnittet *Specialkompetenser*.

Tvångsmedel

Polisen kan inom ramen för en förundersökning använda sig av en rad olika tvångsmedel. Det kan till exempel röra sig om husrannsakan, kroppsvisitation, kroppsbesiktning och tagande i beslag. Regleringen av dessa tvångsmedel finns i 27-28 kap. rättegångsbalken.

Service

Utöver brottsförebyggande och utredande verksamhet, finns det även flera servicefunktioner inom Polisen. Några exempel är:

Polisens kontaktcenter – 114 14

Polisens kontaktcenter (PKC) nås via Polisens gemensamma telefonnummer 114 14. Det är den stora kanalen in för telefonsamtal från allmänheten när det gäller brotts- och förlustanmälningar, tips och upplysningar. Här hanteras också de stöld- och förlustanmälningar som kommer in via Polisens webbplats, www.polisen.se

Akuta ärenden hanteras inte av Polisens kontaktcenter, utan av länskommunikationscentraler. Pågående brott och akuta ärenden kopplas vidare till den länskommunikationscentral som är berörd. Verksamheten är en viktig första del i den fortsatta brottsutredningen.

Tillståndsärenden

Polisen handlägger många typer av tillståndsärenden. Enligt ordningslagen krävs det tillstånd inom en rad områden, till

exempel för att arrangera en demonstration eller olika sammankomster som konserter, discon, idrottstävlingar, marknader och mässor.

Det krävs tillstånd för att samla in pengar, använda gatumark till en uteservering eller för att placera byggsäckar, ordna ett karnevalståg eller tivoli, spränga vid ett husbygge eller göra något som medför störande buller.

En stor ärendetyp är vapenärenden. Varje år beslutar Polisen om cirka 100 000 sådana ärenden.

Registerutdrag

Både allmänhet, myndigheter och kommuner kan i vissa fall beställa utdrag från Polisens register. Oftast är det enskilda personer som söker utdrag inför en anställning inom till exempel skola, vård och omsorg. Myndigheter ansöker om utdrag vid tillståndsprövning och i samband med olika utredningar.

Under 2010 beställdes cirka 500 000 utdrag varav cirka 350 000 beställdes av enskilda personer. Antalet begärda utdrag har ökat kontinuerligt de senaste åren.

Pass och nationellt id-kort

En av de volymmässigt största ärendetyperna inom området service är ansökan om pass och nationellt id-kort. Under 2010 hanterades cirka en miljon ansökningar. Den som ansöker om pass eller id-kort, eller ska hämta ut ett sådant, måste göra det personligen. Detta är den ärendetyp som skapar flest personliga möten mellan allmänheten och polisen. ♦

*Under 2010 hanterades
cirka en miljon
ansökningar
om pass och
nationellt id-kort.*

Metoder och hjälpmedel

MAJORITETEN AV DE BROTT Polisen utreder är inbrott, skadegörelse och stölder. När ett brott har begåtts är det viktigt att säkra vittnesuppgifter och spår. Det kan till exempel vara verktygsspår, sko- och fingeravtryck, saliv- eller blodspår. Det är väsentligt att förhör och brottsplatsundersökningar görs så tidigt som möjligt. Vittnens minnesbilder försvinner snabbt och tekniska spår kan städas bort.

*Vittnens minnesbilder
försvinner snabbt
och tekniska spår kan
städas bort.*

Polisens nationella utredningskoncept

Polisen har utvecklat en nationell metod för att öka brottsupplärningen, Polisens nationella utredningskoncept (PNU).

De viktigaste delarna för att lösa och klara upp ett brott är att

- utredningsåtgärder vidtas så tidigt som möjligt. Detta kräver att personal i yttre tjänst arbetar på tider då brott begås för att kunna genomföra utredningen direkt på brottsplatsen genom att till exempel hålla förhör med de inblandade och säkra bevis.
- förhör ska genomföras medan personerna fortfarande har händelsen i färskt minne. Håller polisen dessutom förhören på plats har den som förhörs ofta lättare att beskriva händelseförloppet.
- kompetenta förundersökningsledare finns tillgängliga på brottsfrekventa tider så att de kan leda utredningsarbetet och ansvara för att rätt åtgärder vidtas.
- fler brottsplatsundersökningar genomförs av polis på plats, lokala brottsplatsundersökare eller kriminaltekniker.
- brottsutredningar samordnas.

MATS GRUNDSTRÖM,
kriminal-
underrättelsetjänsten,
Polismyndigheten
i Stockholms län

"Mitt arbete vid kriminalunderrättelsetjänsten"

Kriminalunderrättelsetjänsten samlar in och bearbetar information. Polisens underrättelsemodell slår fast att: "Kriminalunderrättelsetjänsten ska förse den strategiska och den operativa ledningsgruppen med beslutsunderlag och den operativa verksamheten med underrättelsestöd, så att polisverksamheten inriktas mot bekämpning av de allvarligaste problemen."

Kuten, som det kallas, utför uppdraget genom att löpande hämta in information som systematiskt bearbetas och analyseras innan den skickas vidare till beslutsfattare och utförare. Informationen kommer dels automatiskt från anmälningar om brott, dels rutinmässigt från enskilda polismän, men även aktivt genom internetspaning och informatörsverksamhet. På beställning gör kuten mer djupgående analyser om problemområden. Till en sådan rapport används förutom underrättelseinformation även statistik och andra rapporter. Rapporten är sedan underlag för beslut om inriktning och metoder.

Den tekniska utvecklingen är både ett hjälpmedel och en svårighet vid underrättelsearbete. Kuten använder flera olika specialiserade datasystem för att hantera stora mängder information på

ett effektivt sätt. Svårigheten är att den tekniska utvecklingen och utvecklingen av kommunikationsmetoder i samhället går så mycket fortare än lagstiftningsprocessen. Ibland är det svårt att veta hur information ska kunna hanteras tekniskt men frågan om hur den kan och får hanteras juridiskt är ofta svårare att lösa.

Kriminalunderrättelsetjänsten är en förutsättning för att polisen ska kunna jobba mer proaktivt än reaktivt.

Polisens utredningsstöd

Under 2011 tas ett mobilt utredningsstöd i drift i samtliga polismyndigheter. Då kan den största delen av en utredning göras klar på brottsplatsen i stället för på polisstationen. Det är möjligt att göra registerslagningar och att använda information från andra system. När all information är inlagd skickas utredningen elektroniskt till en förundersökningsledare som efter kontroll skickar den vidare till Åklagarmyndighetens system.

Trafiksäkerhetskameror

Polisen utreder de hastighetsöverträdelser som registreras av trafiksäkerhetskameror, ATK. Trafikverket ansvarar för utplacering och drift av kamerorna. Det finns drygt 1 000 fast place-

rade och omkring 20 mobila ATK-utrustningar. De mobila enheterna utgörs av bussar och släpvagnar.

På de cirka 300 mil där de fast placerade trafiksäkerhetskamerorna finns har medelhastigheten sjunkit markant och antalet dödsolyckor och olyckor med svårt skadade minskat betydligt. Statens väg- och trafikforskningsinstitut utvärderade ATK-verksamheten 2010. Resultaten pekar på att antalet dödade har minskat med cirka 30 procent och antalet svårt skadade med cirka 25 procent.

Hastighetsöverträdelser som registreras av kamerorna utreds hos Rikspolisstyrelsens ATK-sektion i Kiruna som har en kapacitet för att hantera 230 000 ärenden om året.

Nationella taktiker

Bastaktik och särskild polistaktik är gemensamma arbetsätt för Polisen i Sverige. Bastaktiken används vid ingripanden av poliser i yttre tjänst i hela landet. Särskild polistaktik används när Polisen har att göra med större folksamlingar, framför allt vid demonstrationer och fotbollsmatcher i storstadslänen.

Syftet med bastaktik och särskild polistaktik är att öka Polisens förmåga att agera rättssäkert, förbättra säkerheten för alla inblandade och minska risken för våld. Det uppnås genom förebyggande arbete, metoder för att undvika konfrontation och konflikter samt genom öppenhet och kommunikation.

I båda taktikerna ingår tre förhållningssätt som alla poliser som utbildas i taktikerna får lära sig.

1 Mentalt förhållningssätt innebär att poliserna lär sig att hantera stress före, under och efter en händelse. En polis som kan hantera sin egen stress på ett bra sätt är oftast bättre på att lugna ner andra och inte trappa upp oroligheter omkring sig. I den särskilda polistaktiken ingår också att hantera den stress som kan uppstå i en grupp.

2 Kommunikativt förhållningssätt innebär att poliserna lär sig konflikthantering. De får kunskaper om vad som får en konflikt att förvärras och hur de kan agera för att undvika och trappa ner konflikter. Olika processer som sker i folksamlingar och hur Polisens agerande påverkar dessa är en viktig kunskap i den särskilda polistaktiken.

3 Taktiskt förhållningssätt innebär att poliserna får träna sig i att avgöra vilka möjligheter och begränsningar de har för att upptäcka, bedöma och reagera på händelser i olika situationer. Inom bastaktiken kan det till exempel handla om situationer när polisen stoppar en bil eller söker efter en misstänkt brottsling.

Inom bastaktiken lär sig poliserna också att bedöma den miljö de arbetar i. Vad i miljön bör de vara särskilt uppmärksamma på? Hur kan de använda miljön för att minimera risken för angrepp och skador?

Den särskilda polistaktiken utgår från fyra strategiska, konfliktreducerande principer:

- Kunskap
- Underlättande
- Kommunikation
- Differentiering

Principerna är framtagna genom forskning om samspelet mellan polis och folksamlingar, och syftar till att få deltagarna i en folksamling att själva ta ansvar för att ordningen hålls.

Differentieringen innebär att polisen istället för att ingripa mot hela folksamlingar försöker skilja ut grupper eller individer som till exempel begår brott och gripa dem.

Poliser utbildade i särskild polistaktik finns i polismyndigheterna i Skåne, Stockholms län och Västra Götaland. De utgör också en nationell förstärkningsresurs för övriga polismyndigheter vid behov.

I den särskilda polistaktiken finns ett antal olika funktioner, både uniformerade poliser och civilt klädda.

De uniformerade poliserna arbetar i grupper med särskilda fordon som klarar att stå emot stenkastning eller slag. Poliserna arbetar med att underlätta för till exempel en demonstration genom att anvisa viss väg och reglera trafiken eller att skydda mot angrepp från åsiktsmotståndare.

En viktig uppgift är att kommunicera med och informera deltagarna i folksamlingen för att skapa förtroende och tillit. Vid våldsamheter kan de uniformerade poliserna ingripa genom olika taktiska metoder.

De civilklädda poliserna finns på plats under och omkring evenemanget för att inhämta information, spana och vid behov ingripa mot personer som begår brott eller stör ordningen. Syftet med den civila klädseln är att inte väcka uppmärksamhet i samband med ingripanden och därigenom orsaka ordningsproblem. De civilklädda poliserna uppträder i övrigt öppet och deras fordon är polismärkta. Tanken är att när grupperingar vet att det finns civilklädda poliser på plats leder detta till att fler undviker att begå brott på grund av risken för upptäckt. I den särskilda polistaktiken arbetar Polisen inte med infiltration av folksamlingarna. ♦

Viktiga områden

DET FINNS VISSA brottsområden som är särskilt viktiga att arbeta med för Polisen.

Mängdbrott

På senare år har Polisen utvecklat metoder för att klara upp fler mängdbrott. Uppklaringsprocenten har generellt varit låg, och det gäller att minska handläggningstiderna och påskynda arbetet med förundersökningar. Till mängdbrott räknas till exempel stölder, inbrott, klotter, bedrägerier, misshandel, grov olovlig körning och rattfylleribrott.

Grov organiserad brottslighet

Sedan 2009 driver Polisen tillsammans med åtta andra myndigheter en gemensam satsning mot grov organiserad brottslighet. De samverkande myndigheterna är: *Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Kustbevakningen, Skatteverket, Rikspolisstyrelsen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.*

Även *Migrationsverket* bidrar till satsningen genom att medverka i inhämtningen av underrättelseinformation.

Ett samverkansråd med myndighetschefer från de nio myndigheterna bestämmer vad arbetet mot den grova organiserade brottsligheten ska inrikta sig på under det kommande året. Rikspolischefen leder Samverkansrådet.

Läs mer om
Rikskriminalens arbete
i avsnittet
om Rikskriminalpolisen

Underrättelseinformation bestämmer insatserna

Grunden för arbetet mot organiserad kriminalitet är underrättelseinformation. När Polisens underrättelseenheter identifierar tecken på organiserad brottslighet lämnar de över informationen till något av satsningens åtta regionala underrättelsecenter eller det nationella underrättelsecentret.

Operativa rådet leds av chefen för Rikskriminalpolisen och består av företrädare för polismyndigheterna samt ett antal centrala myndigheter. Rådet bedömer underrättelseinformationen och beslutar vilka insatser de särskilda aktionsgrupperna ska arbeta med.

När Operativa rådet beslutat om en insats inleder den aktionsgrupp som ansvarar för insatsen en förundersökning. Det finns åtta aktionsgrupper, en i varje samverkansområde samt en vid Rikskriminalpolisen. Totalt arbetar 200 polisanställda i dessa särskilda aktionsgrupper, som vid behov förstärks med medarbetare från andra myndigheter.

Till stöd för Samverkansrådet och Operativa rådet finns ett kansli som ansvarar för beredning av ärenden och beslutsunderlag. Kansliet ansvarar också för administration samt återrapportering till regeringen för samtliga myndigheter som ingår i satsningen.

Den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet är bara en del av arbetet, mycket sker också på lokal nivå. På nationell nivå samordnar Rikskriminalpolisen arbetet mot grov organiserad brottslighet.

Brott i nära relationer

Brott i nära relationer är ofta svårutredda och mörkertalet är stort. Enligt Brottsförebyggande rådet anmäls ungefär vart fjärde fall. Polisens målsättning är att fler ska anmäla brott och att antalet ärenden som leder till åtal ska öka.

Rikspolisstyrelsen har gjort en nationell satsning för att utveckla arbetet med brott i nära relationer. En handbok har tagits fram och en utbildning har genomförts för en stor del av de polisanställda. En nationell informationskampanj genomfördes 2009 för att minska mörkertalet. Ett resultat av satsningen är att antalet anmälningar har ökat och att fler ärenden går till åtal.

Fyra faktorer som har stor betydelse för att det ska gå att utreda brott i nära relation betonas.

Dessa är att

- den utsatte vill medverka i utredningen
- det finns dokumentation av skador
- det finns vittnen som styrker den utsattes berättelse
- den misstänkte helt eller delvis medger händelsen.

"Mitt arbete som civil utredare"

Jag gick utredarutbildningen på Växjö universitet 2005 och har sedan dess arbetat som utredare. Jag har varit på familjevåldshoteln sedan 2007.

På roteln utreds brott i nära relation, brott mot barn, sexualbrott samt barnpornografibrott.

MARIE WALLIN,
civil utredare vid
familjevåldshoteln,
Polismyndigheten
i Uppsala län

Åklagaren är förundersökningsledare i de flesta ärenden.

Jag arbetar i huvudsak med relations- och sexualbrott mellan vuxna. I många fall är den misstänkte anhållen när jag får utredningen. Då kontaktar jag målsäganden omgående. Mycket tid kan gå åt bara till att övertala målsäganden att medverka i utredningen, låta sig höras och uppsöka rättsläkare med eventuella skador. I de allra flesta fallen är målsäganden en kvinna och den misstänkte en man. Hon tillfrågas också om hon vill ha ett målsägandebiträde. I regel behövs fler än ett förhör med målsägande. Hon informeras om besöksförbud och vad det innebär. Det kan bli aktuellt med ett skyddat boende vilket hon informeras om. Ibland finns hon redan på ett skyddat boende.

I de fall den misstänkte är anhållen uppsöker jag honom i arresten omgående och informerar honom om vad som kommer att hända de närmaste dagarna. Har han inte någon advokat förordnad, frågar jag honom om han har något speciellt önskemål. I vissa fall vill den misstänkte att jag kontaktar hans arbetsgivare. Fingeravtryck och foto ska tas på den misstänkte och personen ska topsas om detta inte tidigare gjorts.

En kontakt tas med åklagaren där vi går igenom ärendet och ser över vilka utredningsåtgärder som

ska göras. Vittnen ska höras vilket kan ske på telefon, eller vid besök. I förekommande fall sker teknisk undersökning och beslag som ska hanteras. Har målsäganden varit till läkare tidigare ska journaler tas in, efter hennes medgivande förstås. Eventuella tidigare anmälningar från kvinnan kontrolleras. Finns barn i familjen ska en anmälan göras till socialtjänsten. I de flesta fall tar jag även en personlig kontakt med socialtjänsten (anmälan till socialnämnden enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen). Om det finns barn i familjen kan det hända att barnet ska höras. Förhöret planeras då in tillsammans med en barnutredare som håller förhöret med barnet.

Om den misstänkte blir häktad, ska det i regel väckas åtal inom 14 dagar och alla utredningsåtgärder ska då hinnas med under dessa två veckor. Det kan ibland bli lite stressigt beroende på hur stor utredningen blir.

Det jag nu berättat om är när den misstänkte sitter anhållen men utredningsmässigt går det till på samma sätt i de fall där mannen inte är anhållen, förutom att Polisen inte har tidsfristen att ta hänsyn till.

Arbetet är väldigt intressant. Jag har ett stort engagemang i de personer som är inblandade. Det är inte bara viktigt att skapa kontakt med målsäganden

och den misstänkte, utan även med övriga inblandade. Det är också bra att ha kontakter med andra myndigheter som socialtjänst och sjukvård.

Människohandel

Offren för människohandel utnyttjas ofta för flera olika ändamål. Människohandel är många gånger en del av den organiserade brottsligheten och kan omfatta brott i ursprungsländer, transitländer och destinationsländer. Detta gör att brotten ofta är mycket svårutredda och resurskrävande.

För att öka kunskapen om brottet och för att ta fram bättre metoder för att bekämpa dessa brott genomfördes under 2008–2010 en särskild satsning. Målet med satsningen var att

- förstärka de operativa insatserna
- öka kunskaperna inom polisorganisationen
- ta fram bättre metoder för att bekämpa dessa brott.

Ungdomsbrottslighet

En viktig uppgift för polisen är att förhindra ungdomar från att begå brott och utveckla en kriminell livsstil. När en ung person misstänks för att ha begått ett brott är polisen skyldig att med särskild skyndsamhet utreda vad som hänt.

Under 2009–2010 genomfördes för första gången en nationell ungdomssatsning för att förbättra både polisens brottsförebyggande och brottsutredande arbete med särskild inriktning på ungdomar.

Satsningen har gett viktiga lärdomar och utgör en bra grund för polisens framtida arbete inom detta område. Rikspolisstyrelsen har tagit fram en utbildning för utredare av ungdomsbrott.

Polismyndigheterna har

- kartlagt arbetet med ungdomsärenden för att se varför tidsfristerna inte hålls
- satt in åtgärder för att korta utredningstiderna
- identifierat miljöer och situationer där unga kan tänkas begå brott
- satt in åtgärder för att förhindra brott.

Narkotikabrott

Narkotikabrott omfattar allt från ringa brott för personligt bruk/innehav till grov internationell organiserad brottslighet. Narkotikabrott är en av de vanligaste brottstyperna inom den grova internationella brottsligheten. En betydande del av de pengar som tvättas och investeras i olika legala verksamheter har sitt ursprung i narkotikabrottslighet.

Polisens arbete mot narkotika sker på alla nivåer inom organisationen. Arbetet på lokal nivå är ofta kopplat till samarbete med andra aktörer, som till exempel socialtjänst och beroendevård.

Den ökande internethandeln med narkotika och andra droger innebär bland annat en snabb marknadsföring av ett stort antal nya och ännu ej narkotikaklassade droger. Det ställer nya krav på Polisens arbete.

Den 1 april 2011 kommer ny lagstiftning som innebär att

Polisen under vissa omständigheter ska kunna omhänderta även icke klassade substanser.

Narkotikabrott är tillsammans med trafikbrott speciella på så sätt att brottsstatistiken säger mer om Polisens aktivitet än om det faktiska antalet brott. Polisen använder termen ingripandebrott eftersom det är den egna och andra myndigheters ingripanden som genererar nästan samtliga brott som anmäls.

Trafikbrott

Riksdagen har beslutat att alla aktörer inom trafiksäkerhetsområdet ska arbeta för att minska antalet dödade i trafiken till som högst 220 personer år 2020. Det dör årligen fler personer i trafiken än genom dödligt våld. När det inträffat en trafikolycka utreder polisen omständigheterna kring den för att se om det begåtts något trafikbrott vid olyckstillfället. Polisen har en viktig uppgift i att nå målet genom att arbeta förebyggande, övervakande och ingripande. Den ingripande uppgiften är unik för polisen och kan inte ersättas av någon annan.

Alla poliser i yttre tjänst deltar, enligt trafiksäkerhetsstrategin, i trafiksäkerhetsarbetet och ska ingripa när ett trafikbrott begås. De områden som Polisen särskilt arbetar med är

- hastighet
- rattfylleri, både i form av alkohol- och drogpåverkade förare
- bilbältesanvändning
- trafikförseelser som kan påverka andra trafikanter, så kallad aggressiv körning.

Polisen genomför årligen cirka 2,5 miljoner alkoholutandningsprov. Kontrollerna utförs för att hitta påverkade förare men också för att uppnå en avhållande effekt. Forskning visar att det finns en koppling mellan antalet utandningsprov och antalet rattfyllerister. Är risken större att bli kontrollerad har det en avhållande effekt från att köra påverkad. Sedan 2003 när polisens alkoholutandningsprov ökade markant har också en klar minskning skett av antalet alkoholpåverkade personbilsförare som avlidit i trafikolyckor.

När en alkohol- eller drogpåverkad förare påträffas och rapporteras ska föraren erbjudas samtal med beroendevård eller socialtjänst enligt metoden Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT), se avsnittet *Brottsförebyggande arbete*.

De kriminella använder vägnätet som ett led för att kunna genomföra sin brottsliga verksamhet. Genom att poliser kontrollerar fordon och förare ökar möjligheten att upptäcka och förhindra brottslig verksamhet. Trafikkontrollen är ett led i den ordinarie brottsbekämpningen.

Miljöbrott

En av de viktigaste samhällsfrågorna är att kontrollera och styra de verksamheter som utgör risker för människors hälsa och för miljön.

Tillsammans med Åklagarmyndigheten har Rikspolisstyrelsen tagit fram en strategi mot miljöbrott.

Strategin syftar till att

- öka upptäcktsrisken för de som begår mer allvarliga miljöbrott
- inom rättsväsendet och hos tillsynsmyndigheten öka kunskapen om miljöbrott
- effektivisera bekämpningen av gränsöverskridande miljöbrottslighet. ♦

Internationellt polissamarbete

DET INTERNATIONELLA POLISSAMARBETET har en allt större påverkan på det svenska polisarbetet.

Samarbete inom EU

Det samarbetsområde inom EU som främst berör Polisens arbete kallas för rättsliga och inrikes frågor, och rör polis-, tull- och åklagarsamarbete, straffrätt, yttre gränskontroll, asyl- och migrationspolitik samt civilrätt.

Samarbetet inom EU har i dag en större direkt påverkan på polisarbetet i Sverige än tidigare. EU:s verksamhet på det här området ska skapa bättre förutsättningar för medlemsstaternas polisorganisationer att tillsammans bekämpa en alltmer mångskiftande och organiserad gränsöverskridande brottslighet. Rikspolisstyrelsen deltar i och samordnar arbetet i de arbetsgrupper och institutioner som berör Polisens verksamhet, framför allt inom EU.

Ett nära samarbete mellan medlemsstaterna eftersträvas för att

- bekämpa gränsöverskridande brottslighet
- skapa enhetliga normer för en human europeisk asyl- och invandringspolitik
- förbättra det civilrättsliga samarbetet.

*Interpol omfattar
188 medlemsstater
och är världens största
internationella
polisorganisation.*

Schengensamarbetet

Schengensamarbetet är en passunion mellan 22 av EU:s medlemsländer samt Island, Norge och Schweiz. Sverige deltar sedan den 25 mars 2001.

Samarbetet innebär att personkontrollen vid resor mellan länderna i Schengenområdet har avskaffats. Samtidigt har kontrollen vid de yttre gränserna, mot länder som inte deltar i samarbetet, förstärkts.

Länderna samarbetar också om polisiära frågor för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

Medlemsländerna arbetar i ett gemensamt efterlysningssystem, SIS, som i Sverige används av Polisen, Tullverket och Kustbevakningen. Med hjälp av systemet kan Polisen göra internationella efterlysningar och polisiära förfrågningar. SIS är ett värdefullt hjälpmedel för att få tag på efterlysta personer samt för brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete.

Vid personkontrollerna vid in- och utresa genom de yttre gränserna görs en sökning i SIS för att hitta personer som av olika anledningar är registrerade i systemet. Det kan vara att personen är efterlyst, ska vägras inresa eller ska övervakas. I SIS finns även uppgifter om fordon, vapen, sedlar och dokument (pass, id-handlingar, visum) som är försvunna, stulna eller på annat sätt efter sökta.

Europol

Europol är den Europeiska unionens polisbyrå. Europol syftar till att hjälpa EU:s medlemsstater till ett närmare och effektivare samarbete när det gäller att förebygga och bekämpa internationell organiserad brottslighet. Det är ett organ för behandling och analys av underrättelser om allvarlig och gränsöverskridande brottslighet inom EU.

1 januari 2010 fick Europol status som en EU-myndighet. Beslutet innebar också att Europols mandat utvidgas till att även omfatta brottslighet som inte har ett strikt samband med den organiserade brottsligheten.

Europol kan nu stödja en medlemsstat med underrättelser och analysresurser i samband med större internationella händelser. Europol ska stödja medlemsstaterna med att samla in och analysera information från internet.

Interpol

Interpol omfattar 188 medlemsstater och är världens största internationella polisorganisation.

Genom Interpol kan svenska polis- och åklagarmyndigheter i samband med brott lämna in begäran till ett annat land om förhör, efterlysningar av försvunna personer, identifiering av personer och fordonsuppgifter.

Svensk polis har genom Interpol tillgång till kommunikation med samtliga medlemsländer och databaserade register med information om brott och brottslingar. Arbetet skapar bättre

förutsättningar för medlemsstaternas polisorganisationer att tillsammans bekämpa en alltmer mångskiftande och organiserad gränsöverskridande brottslighet.

Interpols högkvarter ligger i Lyon, Frankrike, och i varje medlemsland finns en nationell byrå som är den utpekade kontaktpunkten med generalsekretariatet, de regionala kontoren och medlemsländerna.

I Sverige har Rikskriminalpolisens enhet för internationellt polissamarbete den uppgiften.

Europeiska polisakademin, CEPOL

Den europeiska polisakademin, CEPOL, grundades 2005. CEPOL anordnar seminarier för högre polistjänstemän och experter från EU:s medlemsländer samt Norge och Island. Syftet är att ge deltagarna en ökad möjlighet att utbyta erfarenheter och att bygga upp en gemensam europeisk strategi för att bekämpa och förebygga brott. Det gäller särskilt den gränsöverskridande brottsligheten.

Tanken är att deltagarna ska få ökad kunskap om hur olika länders polisarbete och straffrättsliga arbete ser ut och hur olika polismyndigheter kan samarbeta inom EU:s ram.

På så sätt kan det internationella polissamarbetet bli en allt mer integrerad del av den nationella polisverksamheten.

Vid sidan av att erbjuda utbildning ska akademien även medverka till att utarbeta lämpliga program för utbildning av polistjänstemän på lägre nivå när det gäller gränsöverskridande samarbete.

Nordiska sambandsmän

Polis och Tull i Norden, PTN, är ett polis- och tullsamarbete mellan de nordiska länderna för att effektivisera bekämpningen av grov brottslighet av betydelse för Norden.

PTN är ett rådgivande, koordinerande och samarbetande organ och inte överordnat nationella bestämmelser.

Samarbetet bedrivs huvudsakligen genom utstationering av gemensamma sambandsmän och gemensamma nordiska program för bekämpning av grov brottslighet med gränsöverskridande karaktär. PTN-sambandsmännen är bemyndigade att bistå och samarbeta med de brottsbekämpande myndigheterna i det land eller de länder i vilka de är ackrediterade och med brottsbekämpande myndigheter i de nordiska länderna.

Svensk polis har, tillsammans med Danmark, Finland, Norge och Island, gemensamma polis- och tullsambandsmän i ett 20-tal länder, varav flera är sidoackrediterade till andra länder.

Rikskriminalpolisen ansvarar för samordning av alla nordiska sambandsmäns operativa ärenden. De rekryterar, utbildar och administrerar de svenska sambandsmännen.

Internationellt utvecklingssamarbete

Svensk polis är verksam i det internationella utvecklingssamarbetet genom att stödja utländska polisorganisationer i deras strävan att bli mer demokratiska och effektiva. Svensk polis hjälper till med att i samarbetslandet skapa en polisorganisation som respekterar och skyddar de mänskliga rättigheterna, följer

rättsstatens regler, kan ställas till svars och ger högsta prioritet till medborgarnas behov. Projekten finansieras genom biståndsmyndigheten Sida.

Rikspolisstyrelsen ansvarar för Polisens internationella utvecklingssamarbete och arbetar med utveckling och sammansättning av Polisens projektportfölj samt uppföljning av projektens genomförande. Ansvaret för att genomföra ett projekt läggs därefter på en polismyndighet.

Polismyndigheternas medverkan i utvecklingssamarbetet säkerställer en nära länk mellan Polisens nationella och internationella verksamhet och bidrar till ett individuellt och organisatoriskt lärande inom svensk polis.

Polisen har bland annat gett mångårigt stöd till demokratisk polisreform i El Salvador, Estland, Lettland, Liberia, Litauen, Montenegro, Nicaragua, Rwanda, Serbien, Sri Lanka och Sydafrika.

Svenska poliser i internationell tjänst

Polisens utlandsstyrka deltar i freds-, säkerhetsfrämjande, och konfliktförebyggande insatser som leds och organiseras av bland andra Förenta Nationerna (FN), Europeiska unionen (EU) och Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE).

Drygt 200 poliser rekryteras varje år till Polisens utlandsstyrka. För närvarande tjänstgör drygt 100 poliser i sexton insatser (missioner) i bland annat Centralasien, Afrika, Mellanöstern, Sydamerika och på Balkan.

De poliser som tjänstgör i Polisens utlandsstyrka har ofta rådgivande funktioner gentemot den lokala polisen, antingen på strategisk eller operativ nivå. I sällsynta fall har de en exekutiv roll och arbetar då som ersättare för eller komplement till värdlandets egen poliskår. Utöver personalen i Polisens utlandsstyrka, tjänstgör en svensk polis som poliserådgivare vid Sveriges ständiga representation vid FN. ♦

*”Drygt 20 000 av de
anställda inom
polisväsendet är poliser.
Övriga anställda har
annan kompetens.*

Polisens organisation

SVERIGE HAR ETT NATIONELLT polisväsende som lyder under regeringen. Mätt i antal anställda är Polisen landets största statliga verksamhet.

Polisen hade 2010 drygt 28 000 medarbetare i hela landet.

Drygt 20 000 av de anställda inom polisväsendet är poliser. Övriga anställda arbetar bland annat med utredningar, övergripande verksamhetsfrågor, personalutveckling, juridik, ekonomi och it.

Rikspolisstyrelsen

Rikspolisstyrelsen är central förvaltnings- och tillsynsmyndighet för Polisen. Ytterst ansvarig för verksamheten vid myndigheten är rikspolischefen, som utses av regeringen.

Rikspolisstyrelsen ska verka för planmässighet, samordning och rationalisering. Viktiga delar av verksamheten är teknik- och metodutveckling, liksom uppföljning och inspektionsverksamhet. Genom inspektionsverksamheten granskar Rikspolisstyrelsen att polisarbetet bedrivs i överensstämmelse med uppdragen från regering och riksdag, att det är effektivt och att det uppfyller kraven på rättssäkerhet.

Rikspolisstyrelsen fördelar de medel som statsmakterna tilldelar Polisen mellan polismyndigheter och andra verksamheter, samt följer upp hur medlen används.

Rikspolisstyrelsen består av Huvudkontoret och Polisens verksamhetsstöd. Till Rikspolisstyrelsen hör också Polishögskolan, Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen.

Polisen har drygt 28 000 anställda

- Vid utgången av 2010 var 28 017 personer anställda inom Polisen. Av dessa var 20 292 poliser, och 7 725 civilanställda.
- Av samtliga anställda inom Polisen var 10 884 kvinnor.
- Av de anställda hade 1 905 utländsk bakgrund.
- Under 2010 sökte 7 160 personer till polisutbildningen. Av dessa antogs 140 personer.

Huvudkontoret

Rikspolisstyrelsens huvudkontor utarbetar nationella mål, nationella strategier samt föreskrifter och allmänna råd för Polisen, bevakar rättsutvecklingen samt säkerställer genom planering och uppföljning att målen och strategierna får genomslag i Polisens verksamhet.

Huvudkontoret har också ansvar för samverkan och förhandlingar med arbetstagarorganisationerna i övergripande frågor inom Polisen. Huvudkontoret består av:

- Verksledningskansliet
- Ekonomiavdelningen
- HR-avdelningen
- IT-staben
- Kommunikationsavdelningen
- Polisavdelningen
- Rättsavdelningen

Vid huvudkontoret finns även Internrevisionen och Avdelningen för interna utredningar. De avdelningarna är en del av Verksledningskansliet. På huvudkontoret arbetar cirka 230 medarbetare.

Internutredningsverksamheten

När det uppstår en misstanke om att en anställd inom Polisen begått något brott eller på något annat sätt handlat felaktigt i tjänsten, ska detta utredas.

Från och med 1 januari 2011 hanteras internutredningar mot

brottsmisstänkta anställda av en avdelning inom Rikspolisstyrelsen. Avdelningen är fristående från övrig polisverksamhet.

Personalansvarsnämnden, PAN

Personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen prövar bland annat frågor om disciplinansvar och skiljande från anställningen inom Polisen.

Personalansvarsnämnden publicerar varje år en rapport med en redogörelse för sin verksamhet under det gångna året och med korta referat av de ärenden som nämnden prövat.

Polisens verksamhetsstöd

Polisens verksamhetsstöd utför administrativa tjänster för att Polisen ska bedriva en långsiktig och effektiv verksamhet. Några av de uppgifter som Polisens verksamhetsstöd ansvarar för är

- drift och utveckling av polisens it-system, bland annat datorer, polsiradiokommunikation samt telefoni
- förvaltning av polisens lokaler
- Rikspolisstyrelsens diarium, bland annat att svara på frågor från allmänheten
- intern och extern kommunikation, bland annat trycksaker och webbplats samt drift av Polismuseet, se www.polismuseet.se för mer information
- ekonomifrågor, såsom ekonomiska redovisningar och löner
- personalfrågor, till exempel rekrytering.

Mer info
om Polishögskolan
i avsnittet
Rekrytering och utbildning

Polishögskolan

Polishögskolan ansvarar för grundutbildningen av poliser och för den nationella vidareutbildningen för både poliser och civilanställd personal.

Polisutbildning bedrivs på tre ställen i Sverige: vid Polishögskolan i Sörentorp strax norr om Stockholm samt i form av uppdragsutbildning vid universiteten i Umeå och Växjö. Det går också att utbilda sig till polis via distansstudier.

Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen skyddar Sveriges demokratiska system, medborgarnas fri- och rättigheter och den nationella säkerheten genom att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen.

Säkerhetspolisens verksamhet kan delas in i fem huvudsakliga områden:

- **Kontraspionage** innebär att förebygga och avslöja spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet som riktar sig mot Sverige och svenska intressen utomlands samt mot utländska intressen i landet, vilket även inkluderar flyktingspionage.
- **Kontraterroism** innebär att förebygga och avslöja terrorism som riktas mot Sverige eller utländska intressen i landet, terroristhandlingar i andra länder, förekomsten av internationella terroristnätverks förgreningar i Sverige samt stöd och finansiering av terroristverksamhet.

- **Författningsskydd** innebär att förebygga och avslöja verksamhet som med våld, hot eller tvång syftar till att förändra Sveriges demokratiska statskick. Verksamheten syftar till att motverka otillåten påverkan mot det politiska beslutsfattandet, verkställandet av politiska beslut och den fria debatten.
- **Säkerhetsskydd** handlar om rådgivning till och tillsyn av myndigheter och vissa företag i syfte att skydda verksamheter som har betydelse för rikets säkerhet och för att förebygga terrorism. Det innebär också att genomföra registerkontroller efter begäran från berörda myndigheter.
- **Personskydd** innebär bevaknings- och säkerhetsarbete för den centrala statsledningen, främmande staters beskickningsmedlemmar samt statsbesök och liknande händelser. Personskyddsarbete består av en rad säkerhetshöjande åtgärder såsom säkerhetsrådgivning, tekniska lösningar, programuppföljning och i vissa fall livvaktsskydd. Personskyddsenshetens livvakter är specialutbildade poliser.

Säkerhetspolisen arbetar också med att förhindra spridning, anskaffning och produktion av massförstörelsevapen. Arbetet går främst ut på att förhindra att kunskaper, produkter, ämnen eller mikroorganismer förs från eller via Sverige till aktörer som har ambitioner att anskaffa eller vidareutveckla massförstörelsevapen eller dess bärare. Arbetet sker i nära samverkan med andra myndigheter.

Säkerhetspolisen fungerar som stöd för andra polismyndigheter inom vissa områden. Bombdatacenter arbetar med att hämta

in, analysera och delge information om bombrelaterade händelser till andra brottsbekämpande myndigheter.

Säkerhetspolisen tillhandahåller också teknik för hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning samt har ett medietekniskt laboratorium som bistår med alla former av mediebearbetning.

“Mitt arbete som livvakt vid Säkerhetspolisen”

Efter 27 år som uniformerad polis blev jag livvakt. Jag har jobbat vid Säkerhetspolisen sedan hösten 2007.

En kollega tipsade mig och tyckte att jag borde söka. Jag hade jobbat länge som uniformerad polis och kände att det var dags att prova något nytt. När jag såg att det inte fanns något ålderskrav och att jag passade in i profilen bestämde jag mig för att söka.

Arbetet som livvakt innehåller så mycket ledarskap, planering och logistik. Vi får också väldigt mycket ansvar. För att säkerheten ska fungera kring en skyddsperson krävs mycket planering. Skyddspersonerna är människor som arbetar väldigt mycket och en hel del av tiden är schema-lagd. En del arbete sker minutoperativt, vi vet inte alltid vad som ska hända, och allt går inte att planera för. Skyddspersonen gör ju saker spontant

LENA,
livvakt,
Säkerhetspolisen

ibland. Då får vi utgå från det. Det finns inga vanliga dagar.

Jag trivs jättebra med mitt jobb och med att det innebär så mycket mer än jag trodde. Jag trivs i min grupp och vill vara livvakt så länge som det funkar och så länge jag passar in i rollen.

För mig som har barn i tonåren har det gått bra att kombinera arbete och fritid. Ingenting är omöjligt när det gäller arbetstider och resor. Jobbet är flexibelt. Jag reser en del i arbetet och är borta i långa perioder ibland, men jag har möjlighet att säga till om det inte funkar. Och i gengäld får jag också vara ledig i längre perioder.

Rikskriminalpolisen

Rikskriminalpolisen samordnar och leder viss del av arbetet mot grov organiserad brottslighet. I uppdraget ingår även att vara Sveriges kontaktpunkt för internationellt polissamarbete och att samordna Polisens insatser vid kriser och särskilda händelser.

Inom uppdraget har Rikskriminalpolisen tre olika roller: ledning och samordning, expert samt operativ verksamhet.

- Rikskriminalpolisen har **lednings- och samordningsuppgifter** inom en mängd områden. Några exempel är kriminalunder rättelseverksamhet, gränskontrollfrågor och kvalificerat personsäkerhetsarbete. Rikskriminalpolisen leder och samordnar också gränsöverskridande insatser.

- Som **expert** utvecklar Rikskriminalpolisen arbetssätt och metoder för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Genom utbildningar och samarbete tillför Rikskriminalpolisen kompetens till polismyndigheterna och andra brottsbekämpande myndigheter, som exempelvis Ekobrottsmyndigheten och Tullverket.
- Rikskriminalpolisen bedriver egen **operativ verksamhet** och biträder landets polismyndigheter vid behov. I den operativa verksamheten bidrar Rikskriminalpolisen med expertkompetens, till exempel teknikspaning och utredningskompetens vid svårutredda mord, samt nationella resurser, till exempel Polisflyget och Nationella insatsstyrkan.

Grov organiserad brottslighet

En sammantagen bedömning är att den grova organiserade brottsligheten fortsätter att öka och att de kriminella använder alltmer sofistikerade metoder i sin verksamhet.

Majoriteten av personerna inom den grova organiserade brottsligheten är män i åldern 30–50 år. Inom den grova brottsligheten finns många grupperingar, exempelvis kriminella mc-gäng och etniska gäng, men de flesta grovt kriminella tillhör inte någon gruppering. De drar istället nytta av ett stort kriminellt kontaktnät, som ofta har internationella kopplingar.

De grovt kriminella ägnar sig i huvudsak åt narkotikahandling i alla dess former, människohandel och människosmuggling, varusmuggling, grova stölder och rån, utpressning och beskyddarverksamhet samt ekonomisk brottslighet.

Rikskriminalpolisen utvecklar och tillhandahåller expertkompetens och nationella resurser, som stöd till landets polismyndigheter inom en rad olika områden.

I det följande beskrivs några av de specialistfunktioner som hör till Rikskriminalpolisen.

Gärningsmannaprofilgruppen

Gärningsmannaprofilgruppen stöder polismyndigheterna med främst ärendeanalys men också inom områden som länkning av brott, utvärdering av misstänkta personer och geografisk analys.

Utöver den kriminalpolisiära delen har Gärningsmannaprofilgruppen också kompetens inom kriminalteknik, beteendevetenskap, rättspsykiatri, rättsmedicin och psykologi.

Gruppen är en del av Rikskriminalpolisens utredningssektion. Begäran om stöd av Gärningsmannaprofilgruppen görs hos Rikskriminalpolisen.

Riksmordkommissionen

Riksmordkommissionen stöder polismyndigheterna vid svårutredda mord, grova våldsbrott och vid försvinnanden där brott kan misstänkas. Detta sker ofta i samarbete med Gärningsmannaprofilgruppen och andra specialistfunktioner inom Rikskriminalpolisen.

IT-brottssektionen

IT-brottssektionen medverkar vid all form av brottsbekämpning där särskilda it-kunskaper behövs samt utvecklar teknik och metoder för att säkra bevisning i it-miljöer.

Sektionen har ämnes- och underrättelseansvar för sexuella övergrepp mot barn och barnpornografibrott samt arbetar brottsförebyggande mot it-incidenter.

Sektionen är ansvarig för all beslagshantering inom Rikskriminalpolisen.

Finanspolisen

Finanspolisen tillhör kriminalunderrättelsetjänsten vid Rikskriminalpolisen och är nationellt ansvarig för penningtvätt, ekonomisk underrättelsetjänst, terroristfinansiering, miljöbrott samt penningförfalskning och andra falska betalningsmedel.

Målet för verksamheten är att avvärja och avslöja bakomliggande brottslighet inom de ansvarsområdena och, när det finns skälig misstanke om brott, överlämna ärendet till polis- och åklagarmyndighet så att en förundersökning inleds.

Nationella insatsstyrkan

Nationella insatsstyrkan, NI, är en resurs vid allvarliga händelser, till exempel terroristangrepp och gisslansituationer. Nationella insatsstyrkan är placerad vid Rikskriminalpolisen, och består av cirka 60 poliser. Styrkan har en beredskap dygnet runt. Den kan användas över hela landet när det uppstår situationer som är svåra att hantera inom den vanliga polisverksamheten

eller som kräver specialistkompetens som det är svårt att upprätthålla för en lokal polismyndighet. Nationella insatsstyrkan kan även medverka vid större händelser utomlands när svenskar är drabbade.

Polisflyget

Polisflyget har sex helikoptrar på olika platser i landet. De används bland annat för att spana efter brottslingar och försvunna personer, vid räddningsuppdrag och för transporter. Polisflyget arbetar hela dygnet över hela landet och till sjöss. ◆

Polismyndigheterna

VARJE LÄN UTGÖR, enligt polislagen, ett polisdistrikt. I varje län finns en polismyndighet som ansvarar för verksamheten inom länet. Länspolismästaren är myndighetens chef och utses av regeringen. Vanligen finns det också en biträdande länspolismästare som är myndighetens operativa chef.

Vid varje polismyndighet finns det funktioner för brottsförebyggande verksamhet, för utredning och lagföring samt för serviceverksamhet.

Stockholm är landets största polismyndighet och Gotland är den minsta.

Polisstyrelserna

Vid varje polismyndighet finns det en polisstyrelse för ledning av myndigheten. Polisstyrelsens uppgift är att besluta i viktiga frågor av övergripande karaktär. Polisstyrelsen avgör viktiga frågor som rör polismyndighetens organisation

Enligt polisförordningen (1998:1558) ska polisstyrelsen särskilt se till att polisarbetet bedrivs i överensstämmelse med de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen har lagt fast för polisverksamheten.

Polisstyrelsen ska säkerställa att polisarbetet bedrivs effektivt och uppfyller rättssäkerhetens krav och att förvaltningen fungerar väl.

Antalet ledamöter som ingår i polisstyrelsen bestäms och utses av regeringen.

Under polisstyrelsen kan det även finnas polisenämnder som

LISA AHLSTEDT,
polisassistent
i Funäsdalen,
Polismyndigheten
i Jämtlands län

följer upp polisens verksamhet inom lokala polisområden eller polismästardistrikt.

I polislagen och polisförordningen finns utförligare beskrivning av polisstyrelsens uppgifter.

"Mitt arbete som närpolis"

Jag och mina tre kollegor tjänstgör som närpolis i fjällparadiset Funäsdalen, Härjedalen, Norrland. Jaktbevakning och skoterövervakning är bara två av alla våra arbetsuppgifter. Det är så det är att arbeta i glesbygd. Vi vet aldrig vad som väntar när vi kommer till jobbet. Vi vet inte rutinmässigt vilka våra arbetsuppgifter kommer att vara. En närpolis i glesbygd är oftast inte specialiserad på något, men han eller hon är lite duktig på det mesta. En närpolis i glesbygd är en problemlösare!

Eftersom de orter där vi arbetar är så små, arbetar vi oftast med och mot människor som vi har en relation till. Vi blir väckta mitt i natten av "allmänhet" som ringer hem till oss. Vi möter ibland, på mycket nära håll, tragedier i våra nära vänners hem. Vi tar många svåra beslut på egen hand då vårt länsvakthavande befäl sitter 22 mil bort, och yttre befäl inte finns i glesbygd. Vi har ibland 14 mil till närmaste läkare. Vi har 22 mil till

psykakuten. Eftersom vi ibland kan ha 20 mils framkörningssträcka till jobben, är ”bar gärning” och ”flyende fot” uttryck som vi väldigt sällan kommer i kontakt med. Och eftersom närmaste patrull allt som oftast är 22 mil bort, känns larmknappen på radion nästan lite onödig.

Men på samma gång har vi en fantastisk arbets-situation. Vi har en enorm frihet under ansvar. Och vi bor i en underbar miljö som känns både trygg och spännande för våra barn att växa upp i.

Närpolisen

Grunden för närpolisarbetet är en lokalt förankrad polis i vardagen. Det mest tydliga för medborgarna är de patrullerande närpoliserna. Närpoliserna arbetar problemorienterat såväl i uniform som civilt. Syftet är att skapa goda relationer med närsamhället och vara lyhörd för medborgarnas behov av trygghet. Närpolisens synlighet och närvaro är en viktig del av Polisens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Arbetstiden förläggs så att en balans råder mellan det händelsestyrda och brottsförebyggande arbetet. Båda arbetsuppgifterna är lika viktiga för en närpolis.

Lokal samverkan

Det finns ett antal olika sätt att strukturera det lokala brottsförebyggande arbetet vid närpolisen. En viktig del är samverkan med

I några polismyndigheter finns det människor som arbetar ideellt i samverkan med närpolisen, volontärer.

andra aktörer, främst kommunens skol- och fritidsverksamhet samt socialtjänst, som kan påverka uppkomsten av brottslighet och öka tryggheten. Det finns samverkansforum riktat mot ungdoms- och tillgreppsbrottlighet, trygghetsskapande arbete och beredskap för katastroflägen.

Ett sätt att organisera samverkan är att närpolisen bildar en samverkansgrupp med andra aktörer, ett lokalt brottsförebyggande råd, som träffas regelbundet och där varje organisation har mandat att besluta om åtgärder som syftar till att minska brottsligheten och öka tryggheten. Det kan göras i samarbete med medborgarna genom trygghetsvandringar, där de boende får ge sin bild av vilka problem som finns.

Närpolisens kunskap om ungdomars uppträdande och brottslighet är värdefull för att socialtjänsten ska kunna fatta beslut om åtgärder. För att förhindra att unga hamnar snett, agerar polisen även innan den unge begår brott, det kan räcka med en oro för barnet eller den unge. Närpolisen kan då tillsammans med socialtjänsten bestämma träff med den unge och föräldrarna för att ha ett samtal kring konsekvenserna av ett fortsatt felaktigt beteende.

I några polismyndigheter finns det människor som arbetar ideellt i samverkan med närpolisen, volontärer. Dessa får välja mellan olika typer av uppdrag. Arbetsuppgifterna varierar i uppdragen, det är allt från att dela ut flygblad med information om brottsförebyggande åtgärder till att nattvandra i oroliga områden eller vid större arrangemang.

Ingripandeverksamhet

När polisen får ett larm via 112 eller på annat sätt larmas till en händelse, skickas poliser till den plats som angetts. Detta kallas ingripandeverksamhet. Ansvar för ingripandeverksamheten är fördelat på tre olika befälsnivåer.

Vakthavande befäl

Vakthavande befäl har det övergripande ansvaret för styrningen och ledningen av den operativa verksamheten i länet samt har det yttersta ansvaret för respektive länskommunikationscentral. Han eller hon beslutar inledningsvis i ärenden och ser till att förstahandsåtgärder utförs. Vakthavande befäl är också behörig förundersökningsledare fram tills en åklagare utsetts till den uppgiften.

Inre och yttre befäl

Inre befäl ser till att det finns polispatruller som kan rycka ut på händelser som kommer in via länskommunikationscentralen. Arbetsuppgifterna består av alltifrån att kvalitetssäkra de utredningar som utförs av personal i yttre tjänst till att ta emot besökare i olika ärenden, bland annat för anmälningsupptagningar. Inre befäl ska också vara en avlastning för vakthavande befäl.

Vid större händelser leds utryckningspoliserna av ett yttre befäl och de påbörjar en inledande spårsäkring, håller vittnesförhör och påbörjar spårning efter gärningsman. Till sin hjälp kan befälet bland annat få polishundpatruller och polishelikopter.

PETRA WIDÉN,
polisinspektör,
tillförordnat inre befäl
i Strömstad,
Polismyndigheten
i Västra Götaland

"Mitt arbete som inre befäl"

Klockan 06.55 En kvinna ringer och anmäler sin bortsprungna hund. Jag ringer lokalradion som går ut med en efterlysning på den saknade hunden, en labradortik som lystrar till namnet Athena.

07.10 Tillsammans med arrestantbevakaren friger jag en man som legat för tillnyktring under natten.

07.30 Morgonmöte; dygnets brott och händelser i Strömstad–Uddevalla sammanfattas av de båda inre befälen över telefon följt av information från våra chefer i Uddevalla.

08.15 En norrman ringer om en parkeringsanmärkning som han gärna vill att polisen rättar för honom, eftersom det inte var så lätt att se de vita strecken när det var snö på gatan.

09.55 Några nyinkomna brottsanmälningar godkänns i datasystemet. Två stölder av båt-motorer slutredovisar jag direkt därför att det inte finns bevis i någon riktning. När det gäller den tredje anmälan som rör ett inbrott i villa, tar jag beslut om att inleda förundersökning därför att kollegorna på plats har säkrat ett blodspår som möjligen kan leda fram till en skäligen misstänkt.

10.35 En äldre man kommer in i receptionen och

önskar råd från polis. Han säger att han för ett tag sedan sålt en krockskadad Ford Mondeo till en vän som lovat att han skulle skicka in anmälan om ägarbyte, men vännen höll tyvärr inte detta löfte. Mannen berättar gråtande att han nu fått kravbrev på sammanlagt 12 000 kr för obetalda p-anmärkningar.

12.30 Kollegorna i yttre tjänst har fått ett uppdrag på köpcentret: En ung kille har förfalskat sin legitimation för att kunna köpa tobak i butik trots att han inte har åldern inne. En av kollegorna ringer och ställer några frågor kring det straffrättsliga.

12.50 En kvinna ringer och berättar att hon tidigare anmält en före detta hyresgäst som hotat henne. Nu vill hon gärna se att polis kör förbi hennes hus på nätterna så att hon kan känna sig tryggare.

13.00 Personalmöte om den kommande omorganisationen på befälsnivå.

14.15 En man kommer till polisstationen för en passansökan. Han tipsar samtidigt om en vinröd Ford Mondeo med vit motorhuv. Bilen kan sättas i samband med ett villainbrott som drabbat hans granne. Han reagerade på den parkerade bilen eftersom det låg två båtmotorer i bagageutrymmet. Precis när jag står och antecknar detta ringer en

”

annan man som säger att han i morse såg en vinröd Ford med vit motorhuv som körde ihjäl en hund på E6 och sedan lämnade platsen. Mannen skrev upp bilnumret. Han säger att hunden såg ut att vara en labrador. Kanske var det Athena, tiken som efterlystes på lokalradion?

Specialkompetenser

Inom Polisen finns en rad specialkompetenser varav några presenteras nedan.

Bombtekniker

Polisens bombtekniker tar hand om och oskadliggör misstänkt farliga föremål, till exempel bomber och giftiga kemikalier. De arbetar över hela landet och kan rycka ut dygnet runt.

Bombteknikerna använder sig av robotar som kan hämta, fotografera och skjuta sönder föremål så att ingen människa behöver gå i närheten. Polisen använder också bombhundar som kan hitta och markera explosiva ämnen.

Bombskyddsgrupperna samarbetar med en rad andra myndigheter och organisationer. I dag finns det bombskyddsgrupper vid polismyndigheterna i Stockholm, Skåne och Västra Götaland. Deras arbetsområde omfattar hela landet.

Hundförare

Polisen använder hundar för att leta efter personer, ämnen och föremål och för övervakning. Hundarna hittar ofta sådant som människor har svårt att upptäcka. Alla polismyndigheter har polishundar. Totalt finns det drygt 400 polishundar och lika många hundförare i Sverige.

Hundarna kan spåra, söka och försvara föraren, sig själva och andra. En del hundar kan också söka efter särskilda ämnen och arbeta under speciella omständigheter, till exempel på platser där det brunnit.

Kriminaltekniker

Vid grova brott som mord, dråp, väpnat rån, grov misshandel, våldtäkt, mordbrand och oklara dödsfall används kriminaltekniker. De utbildas genom Statens kriminaltekniska laboratoriums försorg.

Kriminalteknikerns uppgift är att hitta bevis för vad som hänt och vem som gjort vad. Blodstänk, hårstrån, förekomst av vätskor, fiberspår, skospår eller spår efter verktyg kan ge viktig information som i förlängningen kan leda till att ett brott klaras upp.

JAN ALBERTSSON,
kriminaltekniker,
Polismyndigheten
i Västernorrlands län

“Mitt arbete som kriminaltekniker”

En kriminaltekniker har ofta varierande arbetsuppgifter, vanligtvis i samband med grova brott som till exempel mord, dråp, grova sexualbrott och grova rån. Den brottsplatsundersökning som vi utför i samband med de grövsta brotten anpassas naturligtvis efter omständigheterna på brottsplatsen, och inte sällan pågår den flera arbetsdagar inom avspärrat område.

Varje ny brottsplats blir en utmaning där syftet är att söka och säkra spår efter gärningsmannen, att dokumentera med bilder och skisser samt att utföra en brottsplatsanalys för att kunna rekonstruera ett rimligt händelseförlopp byggt på fakta. För att nå dit krävs i regel ett flertal laboratorieundersökningar av de spår som har säkrats på brottsplatsen. En del av dessa undersökningar utförs på tekniska rotelns eget laboratorium. Om man som jag arbetar i en medelstor polismyndighet utför vi själva vissa laboratoriearbeten.

Jag trivs väldigt bra i min roll som kriminaltekniker och med det lagarbete som det innebär. Det är tillfredsställande att få medverka till uppkläring av till exempel ett grovt våldsbrott, där den kriminaltekniska bevisningen kan vara avgörande för rättens bedömning. Givetvis kan det vara känslösamt många

gångar, kanske mest när barn har blivit drabbade och i samband med rättsmedicinska obduktioner, men på något sätt så tar yrkesrollen över.

Att arbeta med kriminalteknik har ofta inslag av spänning, inte minst när analysvaren redovisas från Statens kriminaltekniska laboratorium. Det är även spännande och kul att få arbeta med utrustning och analysmetoder som ständigt utvecklas. Det område som intresserar mig mest är det som rör dna. Jag tror att det beror på att ett ofta osynligt dna-spår på en brottsplats kan leda fram till en i övrigt helt okänd gärningsman tack vare dna-registren. När hela den kedjan blir komplett, och spåret har ett sådant bevisvärde att det blir en fällande dom, då känns rättsväsendet effektivt!

Man ska heller inte glömma det omvända, nämligen att kriminalteknik kan fria oskyldiga. Jag minns särskilt ett ärende där en kvinna anhölls i ett tidigt skede misstänkt för mordförsök, angiven av sin man som hade blivit allvarligt skjuten genom huvudet. Våra undersökningar kunde visa att mannens lämnade uppgifter inte stämde, och att spåren talade för att mannen hade skjutit sig själv, det vill säga ett misslyckat självmordsförsök. Kvinnan frigavs tämligen omgående, och efter några dagars sjukvård medgav mannen, om än motvilligt, att han skjutit sig själv.

Nationella förstärkningsorganisationen, NFO

Den nationella förstärkningsorganisationen är en resurs för hela landet. Den består av en garanterad minsta resurs på 670 poliser från Skåne, Västra Götaland och Stockholm. Dessa poliser är utbildade i särskild polistaktik, SPT, för att leda och arbeta i stora insatser med omfattande folksamlingar och risk för allvarliga ordningsstörningar.

Polismyndigheterna har möjlighet att utan kostnad begära stöd av den nationella förstärkningsorganisationen. Rikskriminalpolisen beslutar tillsammans med den begärande myndigheten hur stor resurs som ska avdelas för en viss insats.

Piketen

Vid särskilt kvalificerade uppdrag kallas piketen in. Piketen är en nationell förstärkningsresurs med ingripandeberedskap för uppdrag i samband med grova brott. De tjänstgör normalt dygnet runt.

Piketpersonal finns i Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Piketenheterna är främst en resurs inom respektive storstadslän men arbetar även utanför länsgränserna vid hastigt uppkomna händelser.

Enheternas huvuduppgift är ingripande i särskilt komplicerade och farliga situationer. Om det är taktiskt lämpligt försöker piketen i första hand att lösa sina uppdrag med farliga gärningsmän genom förhandling. Förhandlarna är särskilt utbildade poliser.

Polisrytteriet

Polisryttarna arbetar med vanliga polisuppgifter fast till häst. Det finns rytterier i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. De kan rycka ut också i andra delar av landet.

Poliser till häst kan lättare skingra grupper och hålla folk borta från en plats, till exempel när någon ska gripas och det är stökigt.

Sjöpolisen

Sjöpolisen förebygger och ingriper mot brott på sjön och på land. Sjöpolisen i Stockholms län och i Västra Götalands län finns tillgänglig dygnet runt året runt och kan ingripa även i andra län, framför allt vid större händelser.

Trafikpolisen

Den generella delen av polisens trafiksäkerhetsarbete utförs av alla poliser i yttre tjänst enligt trafiksäkerhetsstrategin. Den del av övervakningen som riktas mot yrkestrafikområden kräver specialistkompetens och till vissa delar även specialutrustning. Denna övervakning utförs därför av personal med speciell utbildning.

Kompetensen behövs för att genomföra kontroller enligt ett antal EU-direktiv. EU har genom olika direktiv pekat på vikten av att genomföra vissa kontroller.

- **Kontroll av kör- och vilotid** är en viktig del av trafiksäkerhetsarbetet samt för att kontrollera att konkurrensen sker på så lika villkor som möjligt.

- **Flygande inspektion** innebär att varje medlemsstat ska utföra tillräckligt med kontroller mot nyttofordon som ett led i trafiksäkerhetsarbetet.
- **Kontroll av farligt gods och miljöfarligt avfall.** EU-kommissionen rekommenderar att en last med farligt gods bör kontrolleras en gång per 1 000 resor. ◆

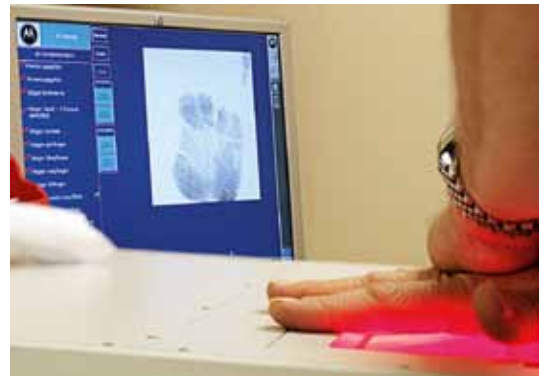
Statens kriminaltekniska laboratorium, SKL

SKL ÄR EN NATIONELL forensisk expertmyndighet under Rikspolisstyrelsen. Huvuduppgiften är att utföra undersökningar i brottmål åt rättsväsendets myndigheter.

Myndigheten förfogar över avancerad analys- och undersökningsutrustning. Medarbetarna är specialister inom sina respektive områden. De gör kvalificerade bedömningar och värderingar där analysresultaten sätts in i sina rättsliga sammanhang och de arbetar även med forskning, utveckling, information och utbildning samt stöd och service inom hela det kriminaltekniska området.

Statens kriminaltekniska laboratorium har för närvarande knappt 300 anställda fördelade på fem enheter, myndighetsledning och stab.

- **Biologienheten** utför dna-analyser i brottmål och hanterar dna-registren.
- Vid **Dokument- och informationsteknikenheten** analyseras olika typer av informationsbärare, från handstil och dokument till datorer.
- **Droganalysenheten** har hand om narkotika- och dopningsbeslag, gifter, illegal alkohol samt bevisinstrumentet för alkoholutandningsprov – Evidenzer.
- **Kemi- och tekniknheten** arbetar med klassisk kriminalteknik, det vill säga fingeravtryck, fibrer, skospår, vapen, inbrottsverktyg, brand, färger med mera.
- **Förvaltning och service** ger support inom it, personal, ekonomi, diarieföring, arkivering, utbildning och övrig administration. ♦

Polisens ekonomi

RIKSPOLISSTYRELSEN FÖLJER kontinuerligt upp polismyndigheternas arbete. Resultatet presenteras bland annat i Polisens årsredovisning, som överlämnas till regeringen. Rikspolisstyrelsen fördelar det anslag Polisen får till polismyndigheterna, Statens kriminaltekniska laboratorium, Rikskriminalpolisen och Rikspolisstyrelsen.

Den enskilt största kostnaden för Polisen är löner. Lokaler, utrustning, och utvecklingskostnader är andra stora utgiftsposter.

Av Polisens verksamhetsområden är de tre största utredning och lagföring, brottsförebyggande och övervakning samt serviceverksamhet. Mest kostsam är utredning och lagföring som under 2010 kostade drygt 10 miljarder. Det största anslaget som Polisen erhåller är benämnt Polisorganisationen, av vilket drygt 18,8 miljarder förbrukades. Utöver det får Polisen även andra anslag och bidrag.

”Mitt arbete som controller”

Polisens administrativa center, PAC, ansvarar för löneadministrationen för de flesta polismyndigheterna i landet. De sex myndigheter som fortfarande har hand om sin egen lönehantering kommer också att lämna över den verksamheten till PAC, under 2011. Även pensionsadministrationen utförs här på PAC.

Men personaladministration är bara det ena av PAC:s två verksamhetsben. Det andra benet är

ANNETTE NORBERG,
controller förvaltning,
Polisens administrativa
center, PAC

ekonomiadministration. Jag själv arbetar som controller inom ekonomiadministration. Denna verksamhet är indelad i två grupper: Reskontra-gruppen som hanterar leverantörs- och kundprocessen inklusive Polisens alla in- och utbetalningar samt Koncerngruppen som sköter redovisningen åt hela Polisen inklusive delårs- och årsbokslut. Jag är placerad i Koncerngruppen. I denna grupp finns dels personer som arbetar med myndighetsbokslut, dels personer som arbetar med hela Polisen, redovisningstekniskt sett kallat för koncernen.

Jag är en av dem som arbetar med koncernredovisningsperspektivet. Årets två viktigaste perioder för oss är januari och juli. Två gånger per år görs nämligen bokslut för Polisen, per den sista juni för halvåret och per den sista december för helåret.

Vi som arbetar med koncernredovisning gör bland annat koncernelimineringar, vilket innebär att alla transaktioner som gjorts internt inom Polisen rensas bort. Vi stämmer också av alla mellanhavanden med övriga statliga myndigheter, skickar in vår redovisning till det statliga redovisningssystemet Hermes där alla statliga myndigheters redovisning knyts ihop till en redovisning för hela staten, och vi framställer avsnittet Ekonomisk redovisning både till delårs- och helårsrapporten för Polisen. Under resten av året gör vi bland annat

månadsavstämningar och månadsrapporteringar till Hermes samt tar fram interna regelverk för redovisning genom den så kallade Ekonomihandboken som vi publicerar på Polisens intranät Intrapolis. I vårt arbete samarbetar vi både med Ekonomistyrningsverket (ESV) och Ekonomivdelningen på Rikspolisstyrelsens huvudkontor. ◆

”

Polisens kommunikation

BILDEN AV POLISEN är utgångspunkt för Polisens kommunikation. Kunskap om hur människor uppfattar verksamheten gör det möjligt att utforma kommunikationen på bästa sätt. Det är också viktig kunskap för allt beslutsfattande inom Polisen. Kunskap om hur Polisen uppfattas kan bidra till att verksamheten utformas så att tryggheten och tilliten ökar.

Syftet med Polisens kommunikation beskrivs så här i Polisens kommunikationspolicy:

”Polisens kommunikation ska förmedla en tydlig och relevant bild av Polisens uppgift, verksamhet och resultat för att skapa förväntningar hos mottagaren som motsvarar vad Polisen ska och kan göra. Kommunikationen ska värna och stärka förtroendet för Polisen.

Bilden ska vara att Polisen

- är professionell och effektiv i sitt sätt att arbeta
- skapar trygghet genom tillgänglighet och närvaro
- är engagerad, rättvis och bemöter alla människor på ett bra sätt
- uppmärksammar och stödjer människor i utsatta situationer
- ger människor god service.”

Polisen är en av de mest synliga och granskade offentliga verksamheterna i medierna. Brottslighet skapar många rubriker och det kan ibland bli debatt om Polisens insatser. Polisen har ambitionen att alltid vara tillgänglig för medierna för att svara på frågor, ge sin syn på händelser eller söka hjälp från allmänheten. Vad som kan sägas begränsas dock ibland av sekretess. Polisens presstalesmän ska vara så öppna som möjligt men samtidigt ta hänsyn till pågående utredningar.

CHARLEY NILSSON,
informatör,
Polismyndigheten
i Skåne

På webbplatsen *www.polisen.se* finns information om verksamheten och organisationen. Där kan också vissa brott anmälas. Polisen utvecklar sin närvaro i sociala medier för att öka sin synlighet och tillgänglighet.

Internkommunikation är central för utvecklingen av svensk polis. Kommunikation är ett verktyg för ledning och styrning av polisens organisation. Under de senaste åren har chefer och ledare på alla nivåer utbildats i ledningskommunikation för att använda kommunikation som ett verktyg för att bli effektivare i sina roller som chefer.

"Mitt arbete som informatör och presstalesman"

Sedan jag började som informatör och presstalesman kring mitten av 1990-talet har mediavärlden förändrats rejält. Radio- och tv-kanalerna har blivit fler, och tillsammans med gratistidningar, internetredaktioner och andra medier jagar journalister information i en allt snabbare snurrande nyhetskarusell.

Mediernas krav på Polisens tillgänglighet och service har därigenom naturligtvis ökat, liksom senare års införande av ett radiosystem som minskar mediernas möjlighet att fånga upp vad som händer. Snabb information via hemsidan *www.polisen.se*, medieträning och utbyggnad av polismyndigheternas informationsverksamhet är

olika sätt att möta de ökade kraven och behoven.

Det är spännande att föra Polisens talan när det skett något som gör att medietrycket är extra hårt. Men för mig betyder också de mera vardagliga kontakterna med journalister mycket. Inte minst är det intressant när jag därigenom får en inblick i hur andra ser på Polisen. Dessutom kan journalisters frågor, kritik och ifrågasättanden leda till att vi gör ett ännu bättre arbete.

Polisen är nästan alltid i fokus för mediernas intresse, och det är en situation som vi har all anledning att ta väl vara på. Är vi tillgängliga för medierna, har vi respekt för deras uppgift och roll i samhället, ser vi till att de som ska föra Polisens talan är väl skickade – ja, då har vi också synnerligen goda möjligheter att nå medborgarna med information som ökar deras förtroende för Polisen.

Rekrytering och utbildning

POLISEN SKA KUNNA ATTRAHERA och rekrytera rätt kompetens för arbetsuppgifterna, låta medarbetare utvecklas i sin yrkesroll och behålla befintliga medarbetare som har den kompetens som behövs. Det innebär också att kunna växla kompetens hos medarbetare vars arbetsuppgifter kommer att förändras på sikt. Polisen ska också spegla samhället och ta tillvara den kompetens som mångfald tillför.

Kompetensförsörjningen utgår från Polisens uppdrag, mål och värdegrund. Arbetet och utvecklingen inom området följer också statsförvaltningens gemensamma inriktning för kompetensförsörjning och arbetsgivarpolitik.

Polisutbildningen

Polisycket är eftertraktat. Under 2010 sökte 7 160 personer till polisutbildningen, och av dessa antogs 140 till polisprogrammet. Rikspolisstyrelsen ansvarar för antagningen till polisprogrammet.

Polisutbildningen sträcker sig över fem terminer. Utbildningen omfattar fyra terminer heltidsstudier. Därefter följer en termins avlönad aspirantutbildning på en polismyndighet innan den studerande är behörig att söka anställning som polis. Efter aspirantutbildningen arbetar de flesta till att börja med inom närpolis- eller utryckningsverksamhet.

Utbildningen hålls på tre platser i Sverige: på Polishögskolan i Solna och vid universiteten i Växjö och Umeå. Dessutom ges utbildningen på distans.

För närvarande pågår en utredning om hur framtidens polisutbildning ska vara utformad. Regeringen har ambitionen att under mandatperioden 2010–2014 lämna besked om en reformerad polisutbildning.

Rekrytering

Den som söker till polisutbildningen måste uppfylla ett antal formella krav. Den sökande ska ha svenskt medborgarskap, lämplighet för polisycket (personliga egenskaper och laglydnad), körkort för bil (B-behörighet), grundläggande behörighet för högskolestudier och särskild behörighet (lägst G eller 3) i Svenska B, Historia A, Samhällskunskap A. Till övriga meriter hör akademiska studier, ytterligare språkkunskaper, arbetslivserfarenhet och förtroendeuppdrag.

Om den sökande uppfyller de formella kraven fortsätter rekryteringsprocessen som då omfattar fler moment: språkprov, fysiska tester, intervju, psykologsamtal och medicinsk undersökning.

Därefter görs en samlad bedömning av den sökandes resultat. En antagningsnämnd fattar det slutgiltiga beslutet om antagning.

Vidareutbildningar

Förutom polisprogrammet bedrivs fort- och vidareutbildning vid Polishögskolan i Solna och i form av uppdragsutbildningar vid några av landets universitet. Polismyndigheterna bedriver också lokala utbildningar, främst inom det polisiära området.

Polisen satsar på utveckling av ledarskap och att stärka basen

för chefsrekrytering. En ambition är att öka urvalet vid chefsrekryteringar, inte minst när det gäller mångfald på alla chefsnivåer. Regeringen har uppmärksammat behovet av fler kvinnor som chefer inom kärnverksamheten.

Chefs- och ledarutvecklingen bedrivs i form av utvecklingsprogram för alla befintliga chefer som har en funktion inom någon av Polisens tre chefsnivåer – det direkta, det indirekta och det strategiska ledarskapet. Ett chefsförsörjningsprogram för samtliga tre nivåer är under utveckling.

Arbetsmiljöfrågor ingår också i Polisens kompetensförsörjning, både nationellt och lokalt. Arbetet är i stora delar förebyggande. Ett viktigt område inom arbetsmiljön är att stötta medarbetare som varit utsatta för våld eller hot. ♦

Anställningar och arbetsmiljö

Anställningar

INOM POLISEN FINNS olika former av anställningar.

Tillsvidareanställning

Huvudregeln enligt lagen om anställningsskydd (LAS) är att en anställning ska vara tillsvidare. Har arbetsgivaren skäl att tidsbegränsa anställningen, finns möjlighet till det enligt vad som anges i LAS och anställningsförordningen (AF).

Anställning med lönebidrag

Denna form av anställning skiljer sig inte från andra slags anställningar enligt LAS, förutom vad gäller finansieringen av lönen.

Förordnande

Detta är inte en anställningsform utan något som reglerar vad en anställd ska eller får göra. Det är en utökad befogenhet inom ramen för anställningen. Det kan vara att under en viss period gå in som chef på någon nivå i organisationen (chefsförordnande).

Arbetsmiljö

Arbetsgivaren är huvudansvarig för arbetsmiljön och är skyldig att se till att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa och olycksfall. De anställda är skyldiga att aktivt medverka i arbetsmiljöarbetet samt att följa de bestämmelser som finns.

Arbetsmiljöområdet regleras i första hand av arbetsmiljölagen,

arbetsmiljöförordningen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter samt av Polisens interna regler och policyskrifter. Arbetsmiljöområdet omfattar i huvudsak

- fysisk arbetsmiljö inklusive utrustning
- hälsoarbete och friskvård
- psykosocial arbetsmiljö
- företagshälsovård och stödresurser
- rehabilitering och arbetsanpassning.

Vem som är ansvarig för vad i arbetsmiljöarbetet regleras genom uppgiftsfördelning vid varje myndighet. Skyddsombudet, som är facklig förtroendeman, är den anställdes företrädare i arbetsmiljöarbetet.

Friskvård

Ett aktivt friskvårds- och hälsoarbete bedrivs vid flertalet myndigheter inom Polisen. Exempel på hälsoarbete vid Polisens myndigheter är

- hälsoundersökningar för vissa grupper
- konditionstest
- information och seminarier om stress, kostvanor, rökavvänjning med mera
- motion på recept
- subventionerade friskvårdsaktiviteter. ♦

Lönebildning

REGLERNA OM LÖNEBILDNING fastställs i kollektivavtal mellan parterna inom varje avtalsområde, RALS. Förkortningen står för *ramavtal om löner med mera för arbetstagare inom det statliga området*. Inom det statliga avtalsområdet sluter Arbetsgivarverket centrala ramavtal om löner och andra anställningsvillkor för arbetstagare hos staten. Avtal sluts med var och en av de tre fackliga förhandlingsparterna inom staten: OFR/S, P och O, Saco-S och SEKO. Det finns tre centrala RALS inom det statliga området.

Centrala avtal

Avtalsperiodernas längd avgörs i de centrala förhandlingarna mellan Arbetsgivarverket och OFR/S, P och O, Saco-S och SEKO. De centrala avtalen reglerar också frågor som pension, semester, arbetstid och andra generella anställningsvillkor.

Lokala avtal

När de centrala avtalen är slutna startar de lokala förhandlingarna. Dessa förhandlingar förs inom Polisen mellan Rikspolisstyrelsen och de fyra lokala arbetstagarorganisationerna: Polisförbundet, ST inom Polisväsendet, Saco-S och SEKO.

De lokala avtalen innehåller bland annat principer för lönesättningen inom Polisen. I vissa fall kan de lokala parterna också förhandla fram lokala kollektivavtal om övriga anställningsvillkor i syfte att göra regelverket mer verksamhetsanpassat. Inom

Polisen finns ett antal sådana lokala kollektivavtal som har anpassat regelverket till Polisens verksamhet. Bland annat finns det inom Polisen egna avtal om arbetstid, semester, kostnadsersättningar, föräldralön, extra pensionsavsättning, ersättning för inkomstförlust vid vissa fall av arbetsskada för poliser samt samverkan.

Lokal-lokala avtal

När de lokala avtalen är slutna kan vissa förhandlingsfrågor delegeras till polismyndigheterna och Statens kriminaltekniska laboratorium, SKL, för hantering. Inga lokal-lokala avtal kan slutas utan delegation från lokala parter. Till de områden som delegeras hör i regel den individuella lönesättningen, vilket innebär att lönerevisionen för den enskilda arbetstagaren regleras vid polismyndigheterna och SKL. ♦

Ordlista

Begreppsförklaringarna i den här ordlistan är hämtade från Åklagarmyndighetens ordlista, förutom vid de ord som är markerade med*.
Åklagarmyndighetens ordlista i dess helhet hittar du på

www.aklagare.se

A ANHÅLLANDE
Ett tillfälligt frihetsberövande av en person som gripits som misstänkt för ett brott. Anhållande beslutas av åklagare. Senast efter tre dagar ska åklagaren fatta beslut om häktning, vilket prövas av en domstol. Anhållande förutsätter att brottet är så pass allvarligt att det finns skäl för häktning eller att det krävs ytterligare utredning innan personen kan släppas fri.

ATK-KAMEROR*
ATK står för automatisk trafiksäkerhetskontroll. Detta är ett samarbete mellan Rikspolisstyrelsen och Vägverket för ökad trafiksäkerhet genom användning av trafiksäkerhetskameror

B BELASTNINGSREGISTER
Rikspolisstyrelsens register som bland annat innehåller information om vilka som fått påföljd för ett brott – genom dom, beslut, strafföreläggande eller ordningsbot.

BESÖKSFÖRBUD
Om det finns risk att en viss person kommer att begå brott mot, trakassera eller följa efter någon

annan, kan den personen få besöksförbud. Ett sådant beslut fattas av åklagare.

BROTT MOT PERSON
Till exempel mord, misshandel, ofredande och sexualbrott.

BROTTSBALKEN
Brottsbalken (BrB) innehåller den viktigaste straffrättsliga lagstiftningen, t.ex. våldsbrott, förmögenhetsbrott och sexualbrott. Utöver brottsbalken finns flera andra strafflagar, som till exempel narkotikastrafflagen och miljöbalken.

BROTTSOFFER
Person som direkt eller indirekt drabbats av brott.

BUTIKSTILLGREPP
Stöld eller snatteri ur butik.

BÖTER
Böter är det mildaste straffet och betalas i pengar. Det finns tre former av böter: dagsböter, penningböter och normerade böter.
Penningböter är bestämda till ett visst engångsbelopp, till exempel gäller det många trafikbrott. Dagsböter bestäms till ett visst antal beroende på hur allvarligt brottet är och där storleken av varje dagsbot beror på hur den bötfälldes ekonomi ser ut. Normerade böter bestäms enligt en särskild beräkningsgrund och används mycket sällan. Ordningsbot är en typ av penningbot som

får utfärdas av polis eller tulltjänsteman i enkla fall, till exempel vid trafikbrott.

F FRIHETSBERÖVANDE

Att beröva någon friheten, till exempel genom anhållande, häktning och fängelse. Den som utan lagstöd för bort, spärrar in, eller på något annat sätt berövar en person friheten gör sig skyldig till olaga frihetsberövande.

FU-BEGRÄNSNING

Förundersökningsbegränsning. Innebär att brottsutredningar i vissa fall kan begränsas till de mest väsentliga delarna för att få en snabb och effektiv lagföring.

FYSISK PERSON

Privatperson. Motsats: juridisk person, dvs. företag, myndighet, förening eller liknande.

FÖRSEELSE

En förseelse är ett brott som enligt lagen har ett lindrigt straffvärde, dvs. i praktiken att lägsta straff är böter.

FÖRUNDRERSÖKNING

En utredning för att fastställa om ett brott har begåtts, vem som i så fall kan misstänkas och om bevisningen räcker för att väcka åtal.

Förundersökningen leds av en åklagare, utom vid vissa mindre allvarliga brott.

G GRIPANDE

Gripande innebär att en person som är misstänkt för brott omedelbart tas om hand, vilket görs av polisen. Det får ske när polisen inte kan eller hinner vänta på att åklagaren ska fatta beslut om anhållande.

Även en enskild person får gripa en person som är efterlyst, eller som har begått ett brott som kan ge fängelse och som påträffas på bar gärning eller flyende fot. Den gripna personen ska då snarast överlämnas till polisen.

GÄRNINGSMAN

Den som har begått ett brott.

H HATBROTT*

Hatbrott är ett samlingsbegrepp för brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering.

HUSRANNSAKAN

En undersökning som görs för att söka efter föremål som kan ha betydelse som bevis, eller för att söka efter någon som ska gripas, anhållas eller häktas. Beslut om husrannsakan fattas vanligen av förundersökningsledaren, det vill säga av åklagare eller av polis, eller av domstolen.

HÄKTNING

Häktning är ett frihetsberövande som beslutas av domstolen på begäran av åklagaren. Den som på sannolika skäl är misstänkt för ett brott som kan ge fängelse i minst ett år får häktas, om det finns risk att han avviker, undanröjer bevis eller fortsätter sin brottsliga verksamhet. Den som är skäligen misstänkt får häktas om det är synnerligen viktigt i avvaktan på ytterligare utredning. Häktning får inte ske om det kan antas vara uppenbart att straffet stannar vid böter.

HÄLERI

Häleri är en sammanfattande benämning på olika slag av hantering av egendom som någon annan person kommit åt genom ett brott, till exempel då man gömmer eller säljer stulet gods.

HÄNDELSESTYRD VERKSAMHET*

Den verksamhet som styrs av akuta händelser och telefonsamtal från allmänheten.

JURIDISK PERSON

En sammanslutning av personer, t.ex. ett bolag, en myndighet, en förening eller liknande.

JURIDISKT BITRÄDE

En juristutbildad person, t.ex. en advokat, som har till uppgift att stödja någon i juridiska frågor. Exempel på juridiska biträden är försvarsadvokaten till den åtalade och målsägandebiträdet som stödjer målsägande.

KRIMINALVÅRDEN

Den myndighet som ansvarar för att straff i fängelse och frivård verkställs samt för verksamheten vid landets häkten.

KROPPSVISITATION

Undersökning av en misstänkt persons kläder och av vad han har på sig eller med sig. Kroppsvisitation får utföras av polisen eller tullen vid misstanke om brott som kan leda till fängelse.

KÄRNVERKSAMHET*

Polisens huvudsakliga arbetsområde: att förebygga brott och att utreda begångna brott.

LAGFÖRING*

Den påföljd som beslutats av domstol (tingsrätt) eller åklagare (godkänt strafföreläggande eller utfärdad åtalsunderlåtelse) i samband med att en person bundits till brott. Utfärdande av ordningsbot är också en typ av lagföring.

LAGEN OM OMHÄNDERTAGANDE AV BERUSADE PERSONER (LOB)

En person som är så påverkad att han eller hon inte kan ta hand om sig själv, eller utgör en fara för sig själv eller andra, kan omhändertas av polisen.

LAG MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM UNGA LAGÖVERTRÄDARE (LUL)

Lagen behandlar hur polis, åklagare och

domstolar ska handlägga ärenden där den misstänkta personen är under 21 år. För ungdomar under 18 år finns bland annat begränsningar i hur länge man får vara frihetsberövad och krav på att utredningen ska bedrivas snabbt.

LAG OM VÅRD AV MISSBRUKARE

I VISSA FALL (LVM)

Lagen kompletterar socialtjänstlagen och ger möjlighet till tvångsåtgärder mot missbrukare.

LAG OM VÅRD AV UNGA (LVU)

Lagen gäller ungdomar under 21 år. LVU ger samhället rätt att i vissa fall ingripa med tvång, dvs. utan samtycke från ungdomarna eller deras föräldrar.

M MEDDELARFRIHET

Meddelarfrihet innebär att alla anställda inom offentlig verksamhet, utan risk för påföljder, kan lämna uppgifter till massmedier för publicering. Detta gäller i viss utsträckning även sekretessbelagda uppgifter.

Undantag från meddelarfriheten gäller vissa allvarliga brott mot till exempel rikets säkerhet. Meddelarfriheten innebär dessutom att det är förbjudet att försöka efterforska källor.

MINDERÅRIG

Att inte ha uppnått straffbarhetsåldern, dvs. att vara under 15 år. Minderåriga kan inte ställas

till ansvar för brott och de redovisas inte heller i statistiken över misstänkta personer.

MISSTANKEREGISTER

Rikspolisstyrelsens register med uppgifter om dem som är skäligen misstänkta för brott.

MÅLSÄGANDE/MÅLSÄGARE

Den som har blivit utsatt för ett brott eller som lidit skada av ett brott.

MÄNGDBROTT*

Brott som förekommer ofta och som drabbar många människor. Till mängdbrotten räknas bland annat stölder, inbrott, skadegörelse och misshandel.

N NÖDVÄRN

En nödsituation där det är tillåtet att använda sig av metoder som i andra lägen är förbjudna, till exempel att använda visst våld för att försvara sig själv eller någon annan, eller hålla fast en tjuv till dess att polisen kommer.

O OFREDANDE

Den som exempelvis antastar eller kastar sten på någon, eller på annat sätt betar sig hänsynslöst, gör sig skyldig till ofredande. Som ofredande räknas också till exempel telefonterror och mobbning.

OLAGA DISKRIMINERING

Om en näringsidkare eller myndighet diskri-

minerar någon på grund av hans ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse eller homosexuella läggning genom att inte tillämpa samma villkor som för andra kallas det olaga diskriminering.

ORDNINGSBOT

Ordningsbot är en typ av böter som får utfärdas direkt av bland annat polis och tulltjänstemän. Om den som fått boten godkänner den så motsvarar det en dom som vunnit laga kraft. Endast brott med penningböter eller normerade böter i straffskalan kan komma ifråga för ordningsbot.

Riksåklagaren bestämmer i samråd med Rikspolisstyrelsen vilka brottstyper som ska omfattas av ordningsboten.

P PENNINGBÖTER

Böter med ett fastställt engångsbelopp. Beloppet är lägst 200 och högst 4 000 kronor, eller som gemensam påföljd för flera brott högst 10 000 kronor.

PERSONUPPKLARADE BROTT/ PERSONUPPKLARING*

Med personuppklarade brott menas brott där åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats.

POLISENS NATIONELLA UTREDNINGSKONCEPT, PNU*

Checklista med effektiva åtgärder när man utreder mängdbrott. De viktigaste delarna är:

- Tidiga utredningsåtgärder. Personal i yttre tjänst ska jobba då flest brott begås och börja utredningen direkt på brottsplatsen om det går, till exempel förhöra vittnen, målsägare och säkra bevis.
- Kompetenta förundersökningsledare ska finnas tillgängliga på brottsfrekventa tider och ansvara för att rätt åtgärder vidtas.
- Fler undersökningar av brottsplatser ska göras. Förutom kriminaltekniker som har hand om grova brott ska polismyndigheterna ha lokala brottsplatsundersökare som säkrar spår vid mängdbrott, till exempel inbrott. Poliser i yttre tjänst ska också kunna säkra spår.
- Brottutredningar ska samordnas. Brott med samma misstänkta gärningsman ska utredas av samma utredare.

POLISENS UNDERRÄTTELSEMODELL, PUM*

Gemensam modell för hur chefer inom Polisen ska styra och leda polisverksamheten i hela landet. Den handlar om att åtgärder mot brott ska sättas in vid rätt tidpunkt, med rätt resurser och rätt utformning. Alla beslut om vad som ska göras, hur och med vilka resurser ska grunda sig på information och erfarenheter som Polisen har.

Polisens underrättelsemodell styr vilka insatser som görs mot mängdbrott. Ett exempel kan vara att Polisen gör trafikkontroller på tider och ställen där man vet att det varit mycket problem.

PÅFÖLJD

En gemensam benämning på olika straff som böter, villkorlig dom, skyddstillsyn, fängelse och överlämnande till särskild vård.

R **RAPPORTEFTERGIFT**

Polisens beslut att inte rapportera ett brott när en erinran, tillsägelse, kan anses tillräcklig. Kan bara meddelas för bötesbrott.

RATTFYLLERI

Den som kör ett motorfordon och har mer än 0,2 promille alkohol i blodet (eller 0,1 mg/liter i utandningsluften) gör sig skyldig till rattfylleri. Om alkoholhalten i blodet överstiger 1,0 promille (eller 0,5 mg/liter i utandningsluften) betecknas brottet som grovt rattfylleri.

RÄTTEGÅNGSBALKEN (RB)

Den lag som reglerar hur rättegångar i brott- och tvistemål går till.

RÄTTSSÄKERHET

Någon entydig definition finns inte, men allmänt brukar begreppet betyda att ett land har en lagstiftning och ett system i övrigt som innebär att den enskilda medborgaren har ett skydd för godtyckliga ingrepp från samhället självt,

till exempel att man inte åtalas eller döms utan tillräcklig bevisning, att man inte döms utan tydligt lagstöd och att alla medborgare oavsett samhällsställning eller ursprung bedöms på ett likartat sätt.

S **SANNOLIKA SKÄL**

Sannolika skäl uttrycker hur stark misstanken är och är den högre graden av misstanke vid anhållande och häktning. Att det finns sannolika skäl för att den misstänkte har begått brottet är i regel ett villkor för att personen ska kunna häktas.

SKYDDSTILLSYN

En påföljd som utdöms istället för fängelse och som innebär att den dömda under en viss prövotid är fri, men är under övervakning och är skyldig att följa givna föreskrifter.

SKÄLIG MISSTANKE

Uttrycker en lägre grad av misstanke än sannolika skäl. I undantagsfall kan häktning äga rum redan vid skälig misstanke.

SPECIALSTRAFFRÄTT

Strafflagar utanför brottsbalken, till exempel trafikbrottslagen, narkotikastrafflagen och miljöskyddslagen.

STRAFFRÄTT

Den del av rättssystemet som behandlar brott och straff.

STRAFFSKALA

Den gräns nedåt och uppåt som lagen anger som påföljd för ett visst brott. Kallas också strafflatitud.

STRAFFÖRELÄGGANDE

Ett alternativ till åtal vid vissa mindre allvarliga brott, som innebär att åklagaren direkt utan rättegång utfärdar böter och/eller villkorlig dom. En förutsättning är att den misstänkte erkänt brottet och accepterar föreläggandet.

T TELEAVLYSSNING

Ett tvångsmedel som innebär att en persons telefonsamtal får avlyssnas om han är skäligen misstänkt för ett allvarligt brott och om det är av synnerlig vikt för utredningen. Beslut fattas av domstolen.

TILLFÄLLIGT OMHÄNDERTAGANDE

Ett tillfälligt frihetsberövande av en person som stör den allmänna ordningen, utgör omedelbar fara för den allmänna ordningen, eller av en person under 15 år och som påträffas under förhållanden som uppenbarligen innebär omedelbar och allvarlig risk för honom. Tillfälligt omhändertagande utförs av polisen.

TILGREPPSBROTT

Ett gemensamt begrepp för brott som innebär att någon utan lov tar något som tillhör någon annan.

TOPSNING*

Dna-prov som tas med bomullstops från kindens insida.

TVÅNGSMEDEL

Tvångsmedel är åtgärder som används i brottsutredande syfte eller för att man ska kunna genomföra en rättegång vid misstanke om brott. De innehåller någon form av tvång mot antingen person eller att man tar egendom i beslag, till exempel i bevissyfte. Gripande, anhållande och häktning är exempel på tvångsmedel, liksom husrannsakan, kroppsvisitation och beslag. Även hemlig teleavlyssning och liknande räknas som tvångsmedel.

U UPPKLARING *

Med uppklarling menas att ett brott anses ha fått ett polisiärt klarläggande. Termen innebär inte att någon dömts för brottet. Ett brott kan alltså redovisas som uppklarat även om den åtalade frikänts vid en rättegång.

UPPSÅT

Avsikt. Inom straffrätten krävs i allmänhet uppsåt, dvs. avsikt, för att en handling ska vara straffbar. Uppsåt är detsamma som att gärningsmannen inser att det han gör kommer att vara en brottslig handling men att insikten inte hindrar honom från att genomföra brottet.

V VIKTIMOLOGI

Läran om brottsoffer. Det är en tvärvetenskaplig

disciplin som spänner över flera ämnesgränser, bland annat sociologi, psykologi, straffrätt och rättsvetenskap.

VILLKORLIG DOM

En påföljd i stället för fängelse, som innebär att den dömda får en prøvotid på två år utan övervakning. Om den dömda begår nya brott under tiden kan prøvotiden förlängas eller någon annan påföljd utdömas. Villkorlig dom kan kombineras med till exempel dagsböter eller samhällstjänst.

VÅLDSBROTT

Brott som innebär våld mot en annan person, till exempel mord och misshandel, men även våldtäkt.

YRKANDE

Begäran. Åklagaren kan till exempel yrka, dvs. begära, att domstolen ska döma den tilltalade till ett visst fängelsestraff.

ÅKLAGARE

Åklagaren leder utredningar av brott, beslutar om olika tvångsmedel, väcker åtal och för talan i domstol.

ÅTAL

Om åklagaren anser att det finns tillräcklig utredning om att ett brott har begåtts och vem som begått det så åtalas den misstänkta personen.

I Sverige är åklagaren i princip skyldig att åtala om dessa villkor är uppfyllda. Det sker genom att en stämningsansökan lämnas till tingsrätten.

ÅTALSUNDERLÅTELSE

I vissa fall, exempelvis vid brott som begås av ungdomar under 18 år, kan åklagaren frångå sin skyldighet att åtala. Kallas också åtalseftergift.

ÖVERGREPP I RÄTTSSAK

Den som genom våld, hot om våld eller på annat sätt angriper en person för att han anmält ett brott, vittnat i rättegång eller liknande – eller försöker hindra en person att anmäla, vittna etc. – gör sig skyldig till övergrepp i rättssak.

ÖVERKLAGANDE

En begäran om ny prövning i högre instans av en domstols eller myndighets beslut. En tingsrättsdom kan överklagas till hovrätten, vars dom kan överklagas till Högsta domstolen. Överklagande måste ske skriftligt inom fastställd tid, vanligen två till tre veckor.

ÖVERLÄMNANDE

En person som är misstänkt, åtalad eller dömd för ett brott i ett EU-land kan i vissa fall utlämnas till det landet. Svenska åklagare kan också skicka arresteringsorder till EU-länder för att få personer överlämnade till Sverige. För länder utanför EU kallas förfarandet utlämning. ♦

